

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ κατατάξῃ τις εἰς βαθμολογικὴν κλίμακα τὰ βιομηχανικῶς προκόπτοντα κράτη, ἀμφιβάλλω ἐὰν διὰ τὴν Πατρίδα ἡμῶν ἦδύνατο νὰ διατεθῇ ἢ μᾶλλον ἀσήμαντος θέσις εἰς τὴν ἐσχάτην τῆς κλίμακος ταύτης βαθμίδα. Βιομηχανικῶς καὶ τεχνικῶς εἰμεθα νήπιον· οὐδεμίαν δὲ πρωτοτυπίαν παρουσιάζοντες εἰς τῆς χειροτεχνικῆς ἡμῶν ἐργασίας τὰ προϊόντα, δὲν παρουσιάζομεν ἐτι ἐπαρκῆς αἰσθητικὰ καλαισθησιακὰ εἰς τὰ εἶδη ἅτινα κατεργαζόμεθα. Τὸ φαινόμενον τῆς ἀτελοῦς βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως δύναται πῶς νὰ ἐρμηνευθῇ. Χθὲς ἐτι οὐ μόνον εἰς βιομηχανίαν δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀποβλέψωμεν, ἀλλ' οὐδ' εἰς ἔδαρος ἐλεύθερον. Ὅταν ἀπεκτήσαμεν κέντρον τι κανονικοῦ βίου εὐρέθημεν πρὸ διαφορῶν περισπασμῶν, ὧν ἡ ἀποσυγῆ ἦτο ἀδύνατος, ἢ δὲ ἀντιμετώπησις δυσχερῆς. Ὑπὸ τοιούτους ὄρους διηύσαμεν τὸ πρῶτον στάδιον τοῦ ἐθνικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου, τερματισθὲν εἰς τὸ τέρμα τῆς πρώτης δυναστείας. Ἄνεμος τολμηροτέρας ἰδιωτικῆς ἐργασίας καὶ πρωτοβουλίας πνέει ἀπὸ τῆς μεταπολιτεύσεως καὶ ἐντεῦθεν. Καὶ δὲν ἀναγράφονται μὲν κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἄξια· λόγῳ ἐπιχειρήσεως, ἀλλὰ τὸ ἄτομον κινεῖται ὅπωςδὴποτε, σκέπτεται εὐρύτερον, ἐμφανίζει σημεῖα ἀδροτέρας ἐργασίας, ἀγνώστου τέως. Ἐκτὸς ὀλίγων βυρσοδεψείων τῆς Σύρου, οὐδαμοῦ τοῦ Κράτους ἦδύνατο τότε νὰ ἀνευρῆ τις καὶ στοιχεῖα κἄν ἐμβρυογενεοῦς βιομηχανίας. Αἱ ἀπόπειραι πρὸς ἰδρύσιν ἐργοστασίων εἶχον ἀποτύχει. Πολὺ βραδύτερον ἀνευρίσκομεν τὸν ἦγον μικρῆς μηχανῆς ἀλευρομύλου μετὰ κόπου λειτουργούσης εἰς τὴν ἐπαρχίαν, καὶ ὁ ἦχος ἐκεῖνος ὁ κανονικὸς ἀλλ' ἀσθενής, καὶ ὁ ἀραιὸς καπνὸς ὁ ἀπὸ προχείρου καπνοδόχης ἐξερχόμενος, εἶναι τὰ μόνα ὀρατὰ σημεῖα μικρῆς καὶ ἀναξίας λόγου βιομηχανίας, κατ' οὐδὲν σχέδιον χωρούσης, καὶ οὐδεμίαν εὐρύτεραν ἔννοιαν ἢ ἐργασίαν ἐνδεικνυούσης.

Ἄρῳ δὲν πρόκειται νὰ δώσω εἰκόνα τινὰ τῆς βιομηχανικῆς κινήσεως, τῆς ἀρχῆς αὐτῆς καὶ τῆς βραδείας ἐπιδόσεως δὲν μνημονεύω τῶν ἔκτοτε ἀποπειρῶν πρὸς ἰδρύσιν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ τελευταία εἰκοσαετία, βιοτεχνικῶς ἐρευνημένη, παρουσιάζει τι εὐσιώον, ἀπὸ τοιαύτης ἀπόψεως. Σήμερον, ἐκτὸς τῶν βυρσοδεψείων τῆς Σύρου, ἔχομεν βιομηχανικά τινα καταστήματα ἐν Πειραιεῖ, ἰδιαίτερος δὲ ἔχομεν ἐν Λαυρίῳ τὰ ἄριστα φερόνυμα «Μεταλλουργεῖα» ἅτινα θὰ ἐτίμων πᾶσαν οἰκονομικὴν βιομηχανικὴν πόλιν. Ἐν Σύρῳ ἡ βιομηχανία τῆς ὑάλου, καίτοι στενωδῶς ἐπιτελούμενη,

προκόπτει οὐχ ἦττον. Κλωστήρια, ὑφαντήρια, πλεκτήρια, μικραὶ βιομηχανίαι ζαχαρωτῶν παραγονται ἐπ' ἀγαθῷ εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἥτις ἐγένετο ὁ πυρὴν οὐ μόνον πάσης ἐμπορικῆς ἰδέας, ἀλλὰ καὶ πρῶτον κέντρον δράσεως σκοπίμου βιομηχανίας. Πρὸ ὀλίγων χρόνων ἰδρύθη παρ' ἡμῖν βιομηχανία ἐριούχων, ἢ δὲ τῶν βαυβακίνων ὑφασμάτων τῶν χρησιμευόντων πρὸς ἐξωτερικὸν ρουχισμόν τῶν ἐργατῶν προάγεται καὶ ἐν Πειραιεῖ οὐχ ἦττον ἢ ἐν Σύρῳ. Ἐν Κερκύρῃ ἔχομεν ἐργοστάσια στεατοκηρίων, χειροκτίων, παιγνιογράφων. Ἡ βιομηχανία τοῦ σάπωνος ἀκμάζει εἰς ἱκανὰς πόλεις τοῦ Κράτους, ἐν Ἀθήναις δὲ ἔχομεν μικρὰ μηχανήματα παρασκευάζοντα εὐγενέστερον σάπωνα καὶ ἀρώματα. Πῶλον βιομηχανία ὑφίσταται εἰς τὸν τόπον· τῶν δὲ ταπήτων καὶ τῶν οὐλῶν ἢ λείων ὑφασμάτων ἡ χειροτεχνικὴ, κατὰ τοὺς τελευταίους ἰδίως καιροὺς, ἔσχε γενναιοτέραν τὴν ἐπίδοσιν. Τὰ πολυτιμὰ ζύλα, ὁ γαλκός, ὁ ὀρείγαλκος κατεργάζονται ἐπιτυχῶς ἐν τῷ τόπῳ. Χάρτης συνήθους χρήσεως παρασκευάζεται ἐν Φαλήρῳ, ἐν Πειραιεῖ δὲ ἧλοι καὶ καρφοβελόναι. Ἡ βιομηχανία τῶν πνευματωδῶν ποτῶν ἀκμάζει εἰς πολλὰς πόλεις τοῦ Κράτους· ἀλλ' ὅ,τι προάγεται ἰδίως, ἐκ μικρῶν ἀρξάμενον, ἀλλ' εἰς βᾶσιμον ἀκμὴν χωροῦν, εἶναι τὸ «κονιάκ», ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ κράτους παρασκευαζόμενον γνησίως καὶ ἀνοθεύτως. Λόγῳ τῶν σπανίων τούτων ἰδιοτήτων ἐπιτρέπεται νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι τὸ προϊόν τοῦτο τῆς ἀμπελοργίας καὶ ἀποσταλακτικῆς θὰ δημιουργήσῃ πηγὴν ἰδιωτικοῦ καὶ δημοσίου πλοῦτου, κεκλημένη νὰ βραῖνῃ εἰς προϊούσαν πάντοτε αὐξήσιν. Πάντα ὁμῶς ταῦτα, καὶ ὅσα ἄλλα παραλείπω, ἀναβάλλων τὴν ἐρευναν εἰς μεταγενέστερον χρόνον, δὲν δύναται ν' ἀποτελέσωσι κεφάλαιον ἐπαρκῶς βιομηχανίας εἰς χώραν ἐνθα τὰ προχειρότερα τῶν πραγμάτων τοῦ καθημερινοῦ βίου ἔρχονται ἐξωθεν, ἀπὸ τῶν κοινοτάτων κομβίων ἄχρι τῶν δευμάτων τοῦ ὑποδήματος. Βιοῦμεν ὑπὸ δυσμενεῖς βιομηχανικοὺς ὄρους. Αἱ πρῶτα ὕλαι, ὅταν δὲν σπανίζουσι, χρήζουσι μακρῶς προκαταρτικῆς κατεργασίας ὅπως χρησιμοποιηθῶσι ὑπὸ τὸ ἀτηλάτων κίνητρον. Δὲν ἔχομεν εἰδικότητα, ἰδίως ὁμῶς δὲν ἔχομεν κεφάλαια. Καὶ ἡ ἔλλειψις αὕτη εἶναι ἡ πέδη, ἡ δεσμεύουσα τὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν ἐνεργητικότητα τοῦ ἀτόμου.

Ἐχομεν λοιπὸν πλείστας βιομηχανικὰς ἀτελείας καὶ ἀνεπαρκείας. Ἐὰν δὲ εὐρίσκη τις λόγους τινὰς, ὅπως ἀπολογηθῇ αὐτῶν, μετὰ κόπου θὰ δυνηθῇ νὰ ἐξεύρη πείθοντας ἰσχυρισμοὺς πρὸς δικαιολογίαν τῆς βραδείας παρ' ἡμῖν ἀναπτύξεως τοῦ καλαισθητοῦ αἰσθήματος, ἐρηρμοσμένου εἰς τὰ ἔργα τῆς βιοτεχνίας. Ἐὰν, διὰ νὰ προαγάγῃ τις τοὺς κλάδους τῆς ἐργασίας του, ἔχῃ ἀνάγκην κεφαλαίων, διὰ νὰ ἀποτυπώσῃ ἰδίαν ἔθνικὴν σφραγίδα εἰς τὰ ἔργα του δὲν χρήζει μέσων ὑλικῶν. Τίς ξένος, λαμβάνων σήμερον τάπητα ἑλληνικὸν εἰς χεῖράς του δύναται ἀμέσως νὰ εἴπῃ, λόγῳ εἰρμοῦ καὶ ρυθμοῦ, «ὁ τάπης οὗτος εἶναι ἑλληνικός», ὡς θὰ ἔλεγε ψαῦον καὶ βλέπων περσικὸν τάπητα, Γοβλέν, ἢ ἄλλον περηνισμένον; Εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς

μικρὰς ἐγγωρίου παραγωγῆς ἐργαζόμεθα τυχαίως, ἄνευ σχεδίου, ἄνευ ειδικότητος, ἢ πρωτοτυπίας. Καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ μᾶς αὐτὴ χωρεῖ ἄνευ γενικωτέρας τινὸς ἀρμονίας περὶ τὸν ὅλον συνδυασμὸν καὶ τὰ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. Εἰς οἴκους δωρικοῦ ἢ ἰωνικοῦ ρυθμοῦ βλέπει τις παρεμβολὰς ὀθνεῖας ἀρχιτεκτονικῆς, καὶ ξένης ἐπιπλώσεως. Ἄς ἴδωμεν, ἐπὶ παραδείγματι, τὸ μέγαρον τοῦ Διαδόχου. Ἡ ὅλη σύνθεσις δὲν εἶναι ἰωνικὴ ρυθμοῦ ἰωνικοῦ ὁμῶς κίονες ἐγείρονται παρὰ τὴν εἴσοδον· καὶ ἐνῶ εἰς τὰ ἀνώτερα διαζώματα εἰκονίζονται ἀναγλύφως θεοτήτες ἑλληνικαί, ὑπερθεν φαίνονται μεσαιωνικαὶ πανοπλῖαι!! Τί εὐκρινές καὶ γνήσιον, τί ἀρχιτεκτονικῶς ἐναρμόνιον καὶ ἄρτιον παρουσιάζει τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο; Παραπλήσια παραφρονίαι ἀπαντῶσι καὶ εἰς ἕνα τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν κτιρίων. Γενικός καὶ ἐναρμόνιος ρυθμὸς, πλήρες ὁμοιόμορφον σύνολον ἐμφανίζων, δὲν προσπίπτει ἀμέσως εἰς τὸν ὀφθαλμὸν. Ἐὰν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τινὰ τῶν οἰκοδομημάτων τούτων θὰ παραμείνωσιν ὡς μνημεῖα τοῦ κρατοῦντος συγχρόνου πνεύματος, θὰ ἐκπλαγῶμεν ἐπὶ συγχύσει ἥτις, ἀπὸ τοῦδε τοῦλάχιστον, εὐκαίον εἶναι νὰ ἐξοβελισθῇ.

Ἡ ἔλλειψις ὄρου συγκρίσεως καὶ παραβολῆς τοῦ ἀτελεστέρου εἶδους πρὸς τὸ τελειότερον, φαίνεται μοι μειονέκτημα κωλύον τὴν βαθμιαίαν λέπτυνσιν καὶ τελειοποίησιν τοῦ βιομηχανουργήματος. Φιλόπονος λεπτοεργός, τὴν εὐφυίαν του ἀκολουθῶν, αὐτὴν ἔχων ὡς μόνον ἐφόδιον, ἄνευ προτύπων, ἄνευ διδασκαλίας, ἄνευ περρωτισμένης συμβουλῆς προβαίνει βαθμιαίως εἰς τὴν ἀσκήσιν τῆς τέχνης του. Ἀλλ' ἡ φιλοτιμία αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ κεντρισθῇ, οὐδ' ἡ φυσικῶς παρομαρτοῦσα κατὰ πάσαν ἀρχὴν ἀτέλεια νὰ θεραπευθῇ. Εἰς τὸ πενιχρὸν καὶ ἀπόκεντρον αὐτοῦ ἐργαστήριον οὐδεὶς δύναται νὰ προσέλθῃ, καὶ οὐδεὶς νὰ λάβῃ γνῶσιν τῆς ὑπομνητικῆς ἐργασίας του. Δημοσιὰ αἰθουσα οὐδεμία ὑπάρχει παρ' ἡμῖν ἐν ἧ, ὡς εἰς ἐκθεσιν διαρκῆ, νὰ ἐκθέτῃ ὁ ἐργάτης τὸ τεχνουργημα αὐτοῦ. Ἐὰν εἴχομεν τοιαύτην τινὰ, προχείρως συσταθεῖσαν ἐκθεσιν ἐγγωρίων ἔργων, οἱ διάφοροι παρ' ἡμῖν βιομήχανοι καὶ τεχνουργοὶ θὰ ἐξέθετον ἐπὶ μικρὸν τὰ ἴδια ἔργα, θὰ ἤκουον τὰς παρατηρήσεις τῶν κρισάνων, θὰ παρέβησαν τὰ ἔργα των πρὸς ἄλλα ὁμοτέχνων, θὰ ἐδιδάσκοντο λεληθότως, θὰ ἐφιλοτιμοῦντο ἀμοιβαίως. Εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἕκαστος εἶναι αὐτοδημιουργῆτος· στερούμενος δὲ τῶν μέσων τῆς παραβολῆς στερεῖται τῶν μέσων τῆς ἀμίλλης, τῆς διδασκαλίας, τῆς σχετικῆς βελτιώσεως. Οὐδεμίαν γνώμην ἢ κρίσιν περρωτισμένην δύναται ν' ἀκούσῃ, ἐξ ἧς νὰ ὠφελῆθῃ. Οἱ ἰδόντες εἰς ἄλλας χώρας τῆς Εὐρώπης παραπλήσια ἔργα, οἱ ἔχοντες καλαισθησίαν καὶ κριτικὴν δύναμιν δὲν θὰ ἔχωσι τὴν εὐκαιρίαν νὰ φωτίσωσι τὸν πτωχὸν ἐργάτην τὸν μὴ ἰδόντα οὐδὲν, ἐκτὸς τῶν στενῶν τοίχων τοῦ ἐργαστηρίου του, οὔτε ὁ ἐργάτης θὰ τύχῃ τῆς εὐκαιρίας ν' ἀκούσῃ αὐτούς. Τοῦτ' αὐτὸ ρητέον διὰ τοὺς παντοίους ἄλλους βιομηχάνους καὶ χειροτέχνους, τὸν χύτην, τὸν χαράκην, τὸν τορνευτὴν, τὸν χρυσοχόον, τὸν ξυλογράφον, τὸν κατασκευαστὴν ξυλίνων καὶ με-

ταλλίνων πλαίσίων λεπτῶς ἐργασμένων, τὸν πλάστην ἐκμαγείων ὀπτῆς γῆς, τὸν χρυσοπλῆν σκευῶν καὶ εἰκόνων κλ. Ἐὰν οἱ ἐργάται οὗτοι ἐγεννήθησαν μὲ μικρὸν τι αἰσθημα καλαισθησίας δὲν θὰ κατορθώσωσι νὰ ἀναδείξωσιν αὐτό. Ἐνθάρρουν δὲν θὰ ἀκούσωσι, οὔτε συμβουλὴν ἢ κρίσιν τινὰ. Θὰ παραμείνωσι τεχνῖται κοινοί. οὐδὲν βῆμα χωροῦντες ἐμπρός. Ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ παμπληθεῖς καὶ ἀργαὶ αἰθουσαὶ τοῦ Ζαππείου ἠδύνατο, εὐμενῶς παραχωρούμεναι, νὰ χρησιμεύσωσι τινές ὡς διαρκῆς ἐκθεσις ἐγγωρίων βιομηχανημάτων καὶ τεχνουργημάτων. Ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ οὕτω παρασκευασθεῖσα μικρὰ διαρκῆς ἐκθεσις εἶναι ἀνεξόδως καὶ ἀκωλύτως προσιτὴ εἰς τὸν θέλοντα νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ καὶ τὴν μελετήσῃ. Ἐκεῖ θὰ ἐκαλοῦντο τότε νὰ ἐκθέτωσιν ἐπὶ βραχὺ τὰ ἔργα των οἱ βουλόμενοι τῶν τεχνουργῶν, ἄτινα, ἄλλως τε, θὰ ἐξέθετον πάντοτε, πρὶν τὰ πωλῆσωσιν, εἰς τὰ ἄγνωστα καὶ ἀπροσπέλαστα ἐργαστήρια των. Τί θὰ συνέβαινε πιθανῶς; Ἡ ταυτόχροнос αὐτῆς ἐκθεσις ἀντικειμένων τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ τέχνης θ' ἀπέβαινε σχολεῖον διδασκαλίας καὶ τελειοποιήσεως, χωρούσης βαθμιαίως διὰ τῆς ἀμέσου καὶ προχείρου συγκρίσεως ὁμοίων ἐκθεμάτων. Ὁ ὑποδεέστερος τεχνῖτης θὰ ἔβλεπε πῶς ἐργάσθη ὁ κρείσσων ἑαυτοῦ, ποῖαν σύνθεσιν ἐπενόησε, πῶς ἐξέτελεσεν αὐτήν, ποῖας ἐτήρησεν ἀναλογίας καὶ ποῖους ρυθμούς. Θὰ ἐμωρροῦτο λεληθότως, ἄνευ μνησικακίας ἢ ζηλοτυπίας ἀναλαμβάνων δὲ εἴτα τὸ ἐργαλεῖον θὰ ἐπειράτο φιλοτιμῶς νὰ μιμηθῇ ὅ,τι καλὸν παρατήρησε, ἀναντιρρήτως δὲ τοιαύτη ἀπόπειρα θ' ἀπέβαινε ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῆς τέχνης του. Συμβαίνει ἐνίοτε νὰ βλέπω εἰς τὰς ὑαλίνας προθήκας τῶν καταστημάτων ἐγγωρία κομψοτεχνήματα. Φαίνονται τὰ ἔργα, ὁ ἐργάτης των ὁμοῦ εἶναι ἀφανής. Ἐδῶ βλέπει τις λεπτεπίλεπτον τορνευτὸν ὀρειχάλκον, ἀλλαχρῶ ἐξαισιῶς ἐργασμένον πλαίσιον, ἀπωτέρω ὕψωμα ἀνεπιλήπτως ὕφανθὲν, προσωτέρω κομψὸν τεχνουργημα, πάντα δὲ ταῦτα Ἑλλήνων τεχνιτῶν ἐνταῦθα ἐργασθέντα. Διατὶ τὰ τῆδε κλίσεις κατεσπαρμένα ἄξια λόγου ἔργα τῶν χρυσοχόων καὶ τορνευτῶν, τῶν λεπτοεργῶν καὶ προπλαστῶν, τῶν ὕφαντοεργῶν καὶ ποικιλτῶν, τῶν τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς κομψῆς ἢ βαρεῖας βιομηχανίας ἐργαζομένων καὶ εἰς αὐτοὺς ἐπιδιδόντων, δὲν δυνάμεθα νὰ τὰ συναγάγωμεν ὅλα ὁμοῦ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ καὶ χρόνῳ, νὰ τὰ καταξώμεν σκοπίμως καὶ οἰκείως, νὰ τὰ ἐπιδείξωμεν εἰς τὸ πλῆθος, νὰ τὰ καταστήσωμεν εὐχερῆς καὶ ἄμεσον κτῆμα τῆς θέας καὶ τῆς κρίσεως τοῦ κοινοῦ; Τοιαύτη τις ἐκθεσις διαρκῆς, ἀλλὰ πρόχειρος καὶ ἀθόρυβος, ὁψέποτε ἦτο δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ, θ' ἀπέβαινε καὶ ἄλλως πῶς ἐπωφελεῖς εἰς τὸν τόπον, τὴν βιομηχανίαν αὐτοῦ, τὴν ἀρχομένην καλλιτεχνίαν του. Ἐκεῖ, ἐκτὸς τῶν τεχνουργῶν, τῶν δι' ἄτμου ἢ ἄλλων συνήθων ὀργάνων ἐργαζομένων τὴν μεταξὺν, τὸ ἔριον, τὸν βάμβακα, τὸ εὐγενές ξύλον, τὸν πηλόν, τὸ μέταλλον κλ. θὰ ἐστεργε πιθανῶς καὶ ὁ ἰθαγενὴς καλλιτέχνης νὰ ἐκθέσῃ πρὸς θεῖον καὶ ἀγοράν τὸ ἴδιον ἔργον, ἀντὶ νὰ φυλάττῃ αὐτό εἰς τὸ σπουδαστήριόν του, ἢ

ἀκαταλλήλως νὰ ἐπιζητῇ μικρὰν θέσιν εἰς γωνίαν τινὰ κερφειοῦ ἢ ἐμπορικοῦ καταστήματος. Ὁ ὕδρογράφος, ὁ θηλασσογράφος, ὁ γλύπτης, ὁ ἀγιογράφος καὶ ὁ ζωγράφος, πᾶς ἄλλος οἰοσθήποτε καλλιτέχνης θὰ εὕρισκεν οὐ μόνον ἀξιοπρεπέστερον ἀλλὰ καὶ ὀρθότερον νὰ ἐκθέτῃ εἰς τοιαύτην ἐκθεσιν, ἐπὶ τινὰ χρόνον, τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἀντὶ τοῦ μελετητηρίου του ἐνθα οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ λάβῃ γνῶσιν, καὶ οὐδεὶς νὰ προσέλθῃ πρὸς θεῖον καὶ κρίσιν. Οἱ ξένοι, οἱ πυκνῶς καὶ ἀθρόως ἀπὸ τινος χρόνου ἐπισκεπτόμενοι τὴν Πατριδα μᾶς, θὰ δύνανται εὐχερῶς καὶ ἀκόπως, ἐὰν ὑπάρχῃ τοιαύτη τις εὐκαιρία ἐκθέσεως διαρκῆς, νὰ ἴδωσι τὴν μικρὰν κίνησιν τῆς ἐγγωρίου ἐργασίας, τὴν ἐπίδοσιν τῆς Τέχνης ἀπ' ἑτέρου εἰς τὴν χώραν ταύτην, ὁπότεν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν αὐτῆς καὶ τὴν ἀνεπίκτον εἶτα λαμπρότητα. Τοιαῦτα ἐπισκέψεις τῶν ξένων, εἰς τοιαύτην ἐκθεσιν, ἀδύνατον εἶναι νὰ μείνωσιν ἄνευ εὐαρέστου τινὸς ἀποτελέσματος. Ἐκτὸς τῆς ἀγαθῆς ἐντυπώσεως ὁ περιηγητὴς θὰ ἠγόραζεν ἐκεῖ προχείρως ἀθηναϊκὴν τινὰ ἀρχαίαν ἢ σύγχρονον ἀνάμνησιν, κομψοτεχνήματι τοῦ Ἐρεχθεῖου καὶ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τὸν Παρθενῶνα, τὰ Προπύλαια, τοὺς Στύλους, τὸ Θησεῖον, τὸ σύνολον τῆς Ἀκροπόλεως, τὰ τῶν συγχρόνων Ἀθηνῶν διάφορα ἄλλα μνημεῖα. Καθ' ὅσον ὁ ξένος, ὁ ὀλίγας ὥρας πολλαίς μέλλων νὰ διατρίψῃ ἐνταῦθα, οὔτε τὴν γνῶσιν οὔτε τὸν χρόνον ἔχει νὰ τρέχῃ εἰς ἀναζήτησιν τοιούτων εὐκαιριῶν. Ἐὰν ὁμοῦς ὑπάρχῃ τοιαύτη ἐκθεσις, καὶ ἡ εὐκαιρία καὶ ἡ γνῶσις εἶναι πρόχειρος. Ὁ περιηγητὴς ἐκ τῶν πρώτων θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν διαρκῆ ταύτην ἐκθεσιν καὶ ἀγοράν. Θαυμάσας τὰ Μουσεῖα, θὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ Ζαππεῖον ἂν οὐχὶ ὅπως θαυμάσῃ, ὅπως κρίνῃ τοῦλάχιστον μετὰ δικαιοσύνης, ἐκτιμήσῃ, προμηθευθῇ προσφιλές τι ἐνθύμιον ἀθηναϊκόν. Καὶ ἐνῶ τοιαύτη ἐκθεσις οὐδεμίαν δαπάνην θὰ ἀπαιτήσῃ, ὑπαρχουσῶν ἤδη τῶν αἰθουσῶν καὶ ὑφισταμένης τῆς ὑποδεεστερας ὑπηρεσίας τοῦ Ζαππεῖου, θὰ ὑπηρετήσῃ, φρονῶ, τὸν τόπον, τὴν καλλιτεχνίαν αὐτοῦ καὶ τὴν βιοτεχνίαν του, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν ἄλλην παραγωγὴν, τὴν μικρὰν βεβαίως καὶ ἀσήμαντον ἤδη, δυναμένην ὁμοῦς σὺν τῷ χρόνῳ καὶ τῇ προνοίᾳ ν' ἀποβῇ σχετικῶς ἀξιοσημείωτος.

Ἐνόμισα ὅτι δὲν θὰ ἐξετιθέμην εἰς εὐλογον κατὰκριν ἐάν, μετὰ μεγάλης καὶ δεδικοιολογημένης ἐφεκτικότητος, ὑπετύπων ἀπλῶς γνώμην ἢ δὲν ὑπολαμβάνω ἀνεσάρμοστον, καὶ ἥτις, πραγματοποιημένη τυχόν, βεβαίως δὲν θὰ ζημιώσῃ. Ἀχρὶς ὅτου ἀποδειχθῇ ὅτι πλανῶμαι, δικαιούμαι ἴσως φρονῶν ὅτι τοιαύτη μικρὰ διαρκῆς ἐκθεσις ἐθνικῶν τεχνουργημάτων θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ ὑπηρετήσῃ, ἔστω καὶ ἀσημάντως, τὴν ὑποσκαζούσαν ἐθνικὴν βιομηχανίαν τὴν τεχνικὴν πρωτοτυπίαν καὶ παραγωγὴν. Ὑποστηρίζοντες αὐτὴν ἐνθούμως καὶ δι' ὅλων τῶν θεμιτῶν καὶ σκοπίμων μέτρων, ὑπηρετούμεν τὸ Κράτος καὶ ἡμᾶς αὐτούς. Δὲν γνωματεύω βεβαίως νὰ υποβάλωμεν ἀλόγως τοὺς πολλοὺς εἰς στερήσεις ἢ υπερόγκους δαπάνας ὅπως συντρέξωμεν ὀλίγους βιομηχάνους· λέγω μόνον ὅτι

δὲν πρέπει ν' ἀμελήσωμεν οὐδὲν μέτρον ἢ μέσον δυνάμενον νὰ φωτίσῃ ἡμᾶς περὶ τῆς καταστάσεως, καὶ ὅπερ, ὡς ἀπόπειρα ἔστω, ἠδύνατο νὰ κριθῇ ὡς συντελοῦν εἰς τὴν παγίωσιν τῆς ἀσθενεστάτης καὶ ἀνεπαρεστάτης βιομηχανίας μᾶς. Τὰ ἀφόρητα δεινὰ, ὧν μάρτυρες καὶ θύματα παριστάμεθα ἀπὸ πολλῶν ἡδὴ μηνῶν, καὶ τὴν νηπιότητα τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἔχουσιν ἐν μέρει αἰτίαν· ὅσον δὲ μικρὰ ἢ ἀσήμαντος ἐὰν κριθῇ αὕτη, εἶναι ὁμοῦς αἰτία κακοῦ, καὶ ὡς τοιαύτη δέον σωφρόνως καὶ ἐπισταμένως νὰ ἐρευνηθῇ. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐθνικῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς χαλαροῦσα τὰς αἰτίας τῆς ἐπιβεβλημένης φυγαδεύσεως τοῦ γνησίου χρήματος ἀπὸ τῆς χώρας, θὰ εἰσάγῃ τούναντίον αὐτό, ἔστω καὶ ὀλίγον, καθόσον αἱ γείτονες τῆς Ἀνατολῆς ἐπαρχίαι, διὰ ποικίλων λόγων, θὰ προτιμῶσι ν' ἀπευθύνωνται εἰς Ἑλληνικὰς ἀγοράς, ἐὰν εὕρισκων αὐτὰς ἱκανὰς λόγῳ ποσότητος, ποιότητος καὶ τιμῶν, νὰ ἐπαρκῶσιν εἰς τὰς χρεῖας των. Καὶ τοῦτο μὲν εἶναι εἰς τῶν λόγων· πόσοι ὁμοῦς ἄλλοι, λαθάνοντες οἱ μὲν, ἐμφανεῖς οἱ ἕτεροι ὑπάρχουσι! Ὑπὸ τὸ εὐήχον σύνθημα τῆς «ἐμφυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας» κρύπτονται οὐσιωδέστατα συμφέροντα ἠθικὰ ἅμα καὶ ὕλικα. Καὶ ἐὰν ἀπολύτως δὲν πρόκειται νὰ βλάβῃ πᾶσα πρὸς ἐθραίωσιν καὶ βελτίωσιν τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς ἀπόπειρα, καὶ πάλιν τότε πρέπει νὰ γείνη. Αἱ λελογισμένα δοκιμαὶ ἀποβαίνουσιν ἐνίοτε οἱ πρόδρομοι τῶν βασιμῶν παραγωγικῶν ἔργων. Ἐφ' ὅσον δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι τοιαύτη διαρκῆς μόνιμος ἐκθεσις ἐγγωρίων προϊόντων τέχνης οἰασθήποτε ζημιῶσι τὴν ἐθνικὴν παραγωγὴν, θὰ δικαιούμεθα ἴσως νὰ λέγωμεν ὅτι περιορᾶται καὶ ἐν τῶν μέσων, τῶν οὐδόλως δαπανηρῶν ἢ δυσχερῶν, τῶν δυναμένων νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ βελτίωσιν τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας καὶ παραγωγῆς.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΣΤΕΦΑ

Ἡθὴ Ἐπαρχιακά.

Αἱ πατριωτικαὶ αὐτὰ ἐξάψεις τῷ ἤρχοντο σχεδὸν τακτικῶς ὅταν, ἐν τῷ Ἀναγνωστηρίῳ τῆς Λέσχης, διεξήρχετο τὰς ἐφημερίδας, ὅπως αὐτὴν τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ τον γνωρίσωμεν. Κάθηται ἐνώπιον τῆς μακρᾶς τραπέζης τῆς κατεχούσης ὀλόκληρον τὸν θάλαμον, μετὰ τὰς ἑδρας γύρω-γύρω καὶ ἐπ' αὐτῆς τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ μετὰ ποικιλόχρωμα ἐξώφυλλα. Πλησιάζει ἢ μίαν μ.μ. καὶ τὸ ἀναγνωστήριον εἶνε σχεδὸν ἔρημον. Εἰς κύριος μόνον κάθηται πλησίον τοῦ Τοκαδέλου, ἀναγινώσκων τὸ τελευταῖον Ντεμπά — ὡς ὀνομάζουν μετὰξὺ των αἱ θαμῶνες τὸ Journal des Debats, — καὶ ἔχων πρὸ αὐτοῦ ποτήριον μαστίχας μικρὸν-μικρὸν πρὸ τῆς ὑπερμεγέθους ἐφημερίδος, περιμένον περιλυπὸν νὰ το ἐνθυμηθῇ. Ὁ Τοκαδέλος

έχει πείη ήδη τὸ ἰδικόν του καὶ ἐξακολουθεῖ μετὰ πυρετώδους ταχύτητος ἀναλαμβάνων καὶ ἀφίνων τὰς ἐφημερίδας, διεξεργώμενος ὅ,τι τὸν ἐνδιαφέρει καὶ ἀνταλλάσσει ταχέως καὶ πολλὰκις ἐκτενέως σκέψεις μετὰ τοῦ παρακαθημένου, ὥστε δὲν ἤξεύρεις ἂν ἀναγινώσκῃ ἢ ἂν ὀμιλῇ. Ὁ ὑψηλὸς του κυλινδρικός πῖλος, ὁ ἀχώριστος σύντροφος τοῦ κόντε Ριχάρδου, μαῦρος τὸν χειμῶνα, φαιὸς τὸ θέρος, — παράκειται ἐκεῖ ἐπὶ τῆς τραπέζης ὡς προσκομμά, τὸν λαμβάνει δ' ὁ κύριός του καὶ τὸν μεταθέτει συχνά, ἐπ' ὅσον ἀνασκαλεύει τοὺς σωροὺς τῶν ἐφημερίδων. Εἶνε ἀνὴρ περίπου ἐξηκοντούτης· ἀλλ' ἔνεκα τῆς ἀτάκτου καὶ ἀκρτοῦς αὐτοῦ νεότητος, αἱ πολλαὶ ρυτίδες τοῦ προσώπου του τὸν δεικνύουν γεροντότερον· συντείνου δ' εἰς τοῦτο περισσότερο καὶ αἱ μακρότατα λευκαὶ φαβορίται, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων λάμπει ἐξυρισμένος ὁ πώγων, αἱ χρυσαὶ διόπτραι διὰ τῶν ὁποίων φαίνονται ὀφθαλμοὶ φαιοὶ καὶ ἀλαμπεῖς, καὶ μία παλαιὰ κακὴ ἐξίς, ὁ ταμβάκος. Οἱ μύστακις του λευκοὶ καὶ ἀνεστραμμένοι, δίδουν εἰς τὸ πρόσωπόν του ἔκφρασιν τινα ἀρεμάνιον. Ἐν γένει εἶνε εὖμορφος ἄνθρωπος καὶ ἤξεύρει νὰ ἐνδύεται ἀπλῶς συγχρόνως καὶ μεγαλοπρεπῶς. Μόνον οἱ ὀφθαλμοὶ του, οἱ ὅμοιοι πρὸς ὕδωρ θολόν, τὸ ὁποῖον δὲν σε ἀφίνει νὰ μαντεύσῃς τὸ βάθος του, ἐμπνέουν δυσπιστίαν τινα περὶ τῆς ψυχῆς.

«Ἐλα, ἔλα!» λέγει πρὸς τὸν παρακαθημένον φίλον του, χωρὶς νὰ φῆναι τὴν ἐφημερίδα, «ἐτοιμάσου νὰ ἰδῆς κόκκινη καζάκα καὶ νὰ θυμηθῆς τὰ παληά.»

— Τί τρέχει;

— Νά, μὰς ἔρχεται ὁ ἀγγλικὸς στόλος, ὅπου εἶνε τώρα στὸν Πειραιᾶ.

— Ἐτσι αἶ, καὶ πότε;

— Φεύγει σὲ λίγες μέρες, λέει ἐδῶ ἡ ἐφημερίδα.

— Μπράβο, μπράβο.

— Εἶνε, μάτιξ μου, τὸ Τέρορ, τὸ Ντεβασέσιον, τὸ Ἐνφλεξιμπλ καὶ τὸ Μάλθρουγ. . . Μωρὲ τζόγιες ποῦ ἔχασαμε! Μωρὲ δύναμι ποῦ ἐβγάλαμε ἀπὸ πάνου μας. . . Μωρὲ προστασία ποῦ ἐδιώξαμε! Ἀνάθεμα τὴν ὥρα καὶ ποῦ ἦτανε αἰτία. . . Ἀααχ!

Καὶ διὰ τῆς παλάμης κυπιῶν τὸν μηρόν, ἐκβάλλει στεναγμόν ἐκ βαθέων καὶ ἐγείρει τὰ ὄμματά πρὸς τὴν ὀροφὴν καὶ φουᾶ πλήρως ἀπελπισίας. Αἱ ἀναμνήσεις του ἀφυπνίσθησαν· εἶνε κουρδισμένος.

«Ἀρσέ με! ἄρσέ με, Τσέτσε μου, καὶ δὲν ἦτανε δουλειὰ ἐτούτη ἐδῶ ποῦ ἐπάθαμε. Καλὲ νὰ εἶμασθε ἀνεξάρτητοι καὶ νὰ γενοῦμε δούλοι! Νὰ εἶμασθε πολιτισμένοι καὶ νὰ γενοῦμε βάρβαροι, νὰ εἶμασθε Κράτος καὶ νὰ γενοῦμε. . . .»

Καὶ ἐντείνων ἀντὶ νὰ χαμηλώσῃ τὴν φωνήν, ἐξεστόμισε τὴν λέξιν, τὴν ὁποῖαν δὲν εἶπεν ὁ Καμπρών, καὶ ἐξετινάχθησαν πιτιλισμοὶ σιέλων μετὰ τὴν ὀρμὴν καὶ ἐξήγαγε τὸ λευκόν του μανδύλιον καὶ ἐακούπισε τοὺς μύστακας του.

«Καὶ δὲν τσοῦ εἶδαμε τσοῦ Ρωμηοῦς τόσα χρόνια τώρα;» ἐξηκολούθησε πλησιάζων περισσότερο πρὸς τὸν φίλον του. «Νάν τσοῦ μάθουμε ἀκόμα

θέλουμε. . . Χμ! Ἐχομε κυμμία ἀπολαβὴ ἀπὸ δαύτους; Εἶδαμε κανένα καλό; Μὰ μὴ Δικαιοσύνη; μὰ μὴ Ἀσφάλεια; μὰ μὴ Ἀστυνομία; μὰ μὴ Ναυαρχία; . . . Δὲν τηρᾶς; Οὐλοὶ τοὺς κατρεγαράτοι ἀπὸ τὸν πρώτο ὡς τὸν ὕστερο. Καὶ τὸ χειρότερο εἶνε ποῦ ἔτσι μὰς συνιθίζουνε ὅσῳ μπᾶνε καὶ μὰς. Ἀμὴ τί θαρρεῖς; Μὴ ἔχοντας ἀρχὴ ἕνας τόπος, δὲν θὰ γαθῆ, δὲν θὰ διαφθαρή; Ὡ, Τσέτσε μουσου!

— Πλερόνουμε τσοὶ περισσότερους φόρους» ἐπρόσθεσε καὶ ὁ Τσέτσε, ἀπὸ τοὺς μετανοημένους καὶ αὐτὸς καὶ σύμφωνος καθ' ὅλα μετὰ τὸν Τοκαδέλιον «καὶ ἔχομε τὰ λιγώτερα ἐξοδα. Καὶ ἂν τσοὶ ρωτήξῃς, σοῦ λένε στὸ ὕστερο πῶς μὰς ἔχουνε καὶ βάρους στὴν πλάτη τους.

— Ἀμὴ τί! Ἐγῶ, καλέ, νά σου πῶ. . . δελέγκου. . . Τὸν καιρὸ ποῦ ἤμουνα στὴ Ἀθήνα. . . .»

Καὶ ρίψας ἐν βλέμμα τελευταῖον διαβατικόν εἰς τὴν ἐφημερίδα, τὴν ἀφῆκε καὶ ἠρεμώτερος ἤρχισε νὰ διηγῆται μερικὰ ἀνέκδοτα τῆς ἐν Ἀθήναις διαμονῆς του, ὅπου ἔκαμεν ὀλίγον καιρόν ὡς Ταμίας μιᾶς Τραπεζῆς καὶ ὀλιγώτερον κατόπιν ὡς Βουλευτῆς, — ἀνέκδοτα τὰ ὁποῖα εἶχε στερεότυπα καὶ μετεχειρίζετο εἰς πᾶσαν συνδιάλεξιν, διηγούμενος αὐτὰ τρεῖς καὶ τετράκις εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον, με μωρφασμους καὶ χειρονομίας, με φρασσεολογίαν ἰδιόρρυθμον καὶ με ἕνα σωρὸ παρενθέσεις. Ἐπρόκειτο κατ' ἀρχὰς περὶ τῆς δριμείας ἀπαντήσεως, τὴν ὁποῖαν ἐδῶκεν εἰς ἕνα βουλευτὴν μωραίτην — ἀπὸ κείνους, ξέρεῖς! — ὅπου εἶχε τὸ ἀνεξάρτητο νὰ πῆ ἀπὸ τὸ Βῆμα τῆς Βουλῆς, ναῖσκει, ὅτι οἱ Ἐπτανήσιοι δὲν μετέλαβον τῶν δεινῶν τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος καὶ ὅτι δὲν εἶχαν διὰ τοῦτο τὰ ἴδια δικαιώματα.

«Ὁ Θεὸς μὰς ἐφύλαξε ἀπὸ τσοῦ βάρβαρου, γιὰ νὰ μπορέσουμε σήμερα νὰ σας πολιτίσουμε! Ἀχάριστοι!» τῷ ἐφώναζεν ὁ Τοκαδέλιος καὶ μὴ γυρεύεις τὸ τί ἐγένηκε. Κατόπι δὲ διηγείτο τὰ κατὰ τὴν παρατήρησιν, τὴν ὁποῖαν ἔκαμε πρὸς ἕνα ἄλλον μωραίτην ἐκεῖ—πέρα διὰ τὸν ἀπρεπῆ καὶ ἀηδιαστικόν τρόπον μετὰ τὸν ὁποῖον ἔτρωγεν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον.

— «Δὲν ξέρω πῶς κάνετε ἐσεῖς οἱ Βενετσάνοι!» τῷ εἶπεν ὁ μωραίτης.

— «Πάντα καλλίτερα ἀπὸ τσοῦ Ἀρβανίτες!» ἀπήντησεν ἀμέσως ὁ κ. Τοκαδέλιος καὶ τὸν ἐβούδανεν.

Αὐτὰ ἔλεγεν ἀρκετὴν ἤδη ὥραν, ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἀναγνωστήριον ὁ Τόνης, ἐν ᾧ ἔτριξαν τὰ δάπεδα ὑπὸ τὸ βᾶρος τοῦ πελωρίου του σώματος.

«Πᾶμε, παπάκη;» εἶπεν.

«Εἶν' ἀμπονόρα ἀκόμα, κάτσε κομμάτι.»

Ὁ Τόνης ἔρριψε βλέμμα ἐπὶ τοῦ ὀρολογίου τοῦ τοίχου.

«Μιὰ καὶ τέταρτο» ἐμουρμούρισε καὶ ἔρριφθη ἐπὶ μιᾶς ἔδρας, ὠθῶν πρὸς τὰ ὀπίσω τὸν πῖλόν του καὶ τρίβων διὰ τῆς παλάμης τὸ μέτωπόν του. Εἶχε τὴν ναυγέλιαν ἐκείνην καὶ τὴν ἀθυμίαν ἀνθρώπου ἀγροντος ἀκανόνιστον ἤδη ζωὴν καὶ διατελοῦντος εἰς ψυχολογικὰς περιστάσεις ἀνωμάλους. Ἐφαίνετο ὅτι αἱ νύκτες του δὲν διήρχοντο πλέον ἐν ὑπνῷ ἡρέμῳ· τὴν ἡμέραν οἱ ὀφθαλμοὶ του περιεστέρωντο ὑπὸ τὸζων ὑποκυάνων. Γλυκὺς καὶ συμπληθὴς νέος, τί-

ποτε μὴ διασώζων ἐκ τῆς ὑπόουλου φυσιογνωμίας τῶν πατέρων του, ἐκτός τοῦ εὐρέως μετώπου, εἰς τὰ πλάγια τοῦ ὁποῖου ἡ ξανθὴ κόμη ἐσχημάτιζε δύο κόλπους βαθεῖς, — ὠμοῖαζε πρὸς τὴν μητέρα του, τῆς ὁποίας οἰκογενειακὸν ἦτο τὸ ἀναικτὸν καστανὸν χρῶμα τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ τεραστία σωματικὴ ἀνάπτυξις. Εὐρεῖς ἦσαν οἱ ὠμοὶ τοῦ νεανίου, στίβαραι αἱ χεῖρες, πλατύς ὁ κορμὸς καὶ μακροὶ οἱ πόδες· ἐκτός δὲ τῶν τελευταίων, τοὺς ὁποῖους αὐστηρὸς τις θὰ ἤθελε περισσότερον συμμαζεμένους, ὅλα του ἀνάλογα καὶ κανονικά. Ἄτριχον ἀκόμη ἦτο τὸ ὠραῖον πρόσωπόν του, ἐκ τῆς κράσεως μᾶλλον ἢ τῆς ἡλικίας, ἐκτός ἐλαφρῶν τινῶν ἰούλων, χρυσιζόντων περὶ τὰς εὐσάρκους παρεῖας, μετὰ τὸ ἄβρον ροδίνον ἐκείνο χρῶμα, τὸ ὁποῖον, πρὸνόμενον ἀναφαίρετον, ἀπαντᾷ τις συχνά εἰς τοὺς ἰονίους εὐγενεῖς. Αἱ μᾶλλον χαρακτηριστικαὶ αὐτοῦ γραμμαι ἦσαν δύο ρυτίδες, ἀναχωρούσαι ἐκ τῶν ἄκρων τῆς ρινὸς ἐνθεν καὶ ἐνθεν καὶ διχάζουσαι εἰς δύο τὰς παρεῖας, ὅταν μάλιστα ἐνεδυναμοῦντο κατὰ τὸν συγχόν γέλωτα. Ἡ ὄψις ἐν γένει τοῦ νεανίου ἀντετιθετο ἐμφανῶς πρὸς τὴν τῆς ἐκτεθηλυμένης καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν ἀσθενικῆς γενεᾶς τῶν ἡλικιωτῶν του, ἐξ οἰκογενειῶν συγγενευσῶν πρὸς ἀλλήλας καὶ ἄνευ διασταυρώσεως ἐκφυλιζομένων ὀλοῦν διὰ τῆς ἀκουσίου αἰμομιξίας, ἡ ὁποία ἀφύκτως συμβαίνει, ὅταν εἰς τόπον μικρὸν καὶ εἰς τάξιν ὀλιγοπληθῆ οἱ γάμοι ἐπὶ μακρὰ ἔτη γίνονται μεταξὺ τῶν. Ἡ μήτηρ τοῦ Τόνη κατήγετο ἐξ Αἰγύπτου, ὠραία κόρη καὶ μορφωμένη οἰκογενεῖς ἐλληνικῆς, ἀποκατεστημένης πρὸ πολλοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Αἱ φυσιολογικαὶ συνθήκαι εὐρέθησαν εὐνοικώταται καὶ ὁ γάμος αὐτὸς, ἂν καὶ κατ' ἀρχὰς παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ γέρω-Τοκαδέλου, νύλογηθῆ διὰ δύο θυγατέρων ὠραιότητος ἐξόχου καὶ διὰ τοῦ μόνου καὶ μοναδικοῦ αὐτοῦ υἱοῦ, τοῦ ὁποῖου κατέθλιβεν ἡ ἰσχυρὰ χειραψία τὰς παραλυμένας χεῖρας καὶ σήμερον ἀκόμη μεθ' ὀλην του τὴν χαίνωσιν, ἐφαίνετο σφιγγῶν ὁ ὀργανισμὸς καὶ ἐνχειλιζούσα ἐν αὐτῷ ἡ ἀλκιμος ζωὴ.

Ἐχαίρεισε τυπικῶς τὸν κ. Τσέτσε, μετὰ τοῦ ὁποῖου δὲν εἶχε πολλὴν γνωριμίαν, ὡς καὶ μετὰ πολλῶν ἐκ τῶν φίλων τοῦ πατρός του, ἀπεποιήθη τὸ προσφερόμενον ποτὸν ἀποπέμφας τὸν ἐμφανισθέντα ὑπηρετὴν καὶ ἤρχισε νὰ ἐκφυλιζῆ τὰ Χρονικὰ τοῦ Ἡλεκτρισμοῦ, χωρὶς νὰ προσέχη διόλου εἰς τὴν συνομιλίαν καὶ ἐν τῇ διαθέσει ἐκείνη τοῦ πνεύματός του εὐρίσκων περισσότεραν τέρψιν εἰς τὰ ἡλεκτρικὰ μηχανήματα, τὰ περίεργα καὶ τεράστια, τὰ ὁποῖα παρήλαυνον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του εἰς πᾶσαν σελίδα. Ἡ ἔρευνα αὕτη ἀπετέλει τὴν ἀδυναμίαν τοῦ Τόνη. Ἀνέκαθεν τὸν εἴλκυον ὡς ἐμψυχα ὄντα αἱ μηχαναί. Μικρὸν ἀκόμα ἠρώτα μετὰ πολλῆς περιεργίας τί νὰ ἦσαν ἄρα γε αἱ σειραὶ τῶν συρμάτων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐτείνοντο ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του ὑψηλά ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν μεταξὺ τῶν λευκῶν ἀπομονωτήρων. Μία ἐπίσκεψις εἰς τὸ τηλεγραφεῖον, κατόπι τῶν ἐπιμόνων του ἐρωτήσεων, τὸν ἐνέπλησε θαυμασμοῦ, ἑτέρα δὲ εἰς ἀτμόμυλον, τοῦ ὁποῖου παρηκολούθει ἀπορῶν τὴν ἀνε-

γερσιν τῆς ὑπερυψήλου καπνοδόχου, τὸν ἐνεθουσίασε κατὰ γράμμα. Ἐκτοτε ἡ κλίσις του ἐξεδηλώθη ἰσχυρὰ πρὸς πᾶν ὅ,τι ἦτο μηχανή, μικρὰ ἢ μεγάλη, πρὸς πᾶν σύστημα ἐλίκων, τροχαλεῶν, τροχίλων, ἰμάντων, ὀδόντων, αὐλῶν, ἐμβόλων, μετὰ τὰς πολυπλόκους, τὰς ἡρέμους ἢ ἡχηρὰς κινήσεις, τὰς θορυβούσας τὸ κρανίον ἢ μόλις αἰσθητὰς πλησίον τοῦ ὠτός. Ὁ ἔρωσ ὅμως αὐτὸς ἦτο ἐπιπόλαιος, ἔρωσ τῶν ἐπιφανειῶν καὶ ὄχι τοῦ βάθους, τῆς ψυχῆς. Μηχανικὸς ὁ Τόνης δὲν ἐγείνεν, ἀλλὰ μόνον ἐμπορος. Μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐδύνατο νὰ ἐπιδιορθώσῃ μόνος του τὸ ὠρολόγιόν του, ἂν ἐσταμάτα, ἢ κανὲν κλειθρον ἂν ἐσκανδαλίζετο, ἢ οἰονδήποτε ἄλλο οἰκιακὸν μηχανήμα ἂν ἐχαλοῦσεν—ἐγνώριζε δὲ μετ' ἐκπληττοῦσης ἀκριθείας ὅλα τῶν μηχανῶν τὰ συστήματα καὶ ἐδύνατο νὰ σου περιγράψῃ οἰονδήποτε μετὰ τοὺς τεχνικοὺς ὄρους καὶ μετὰ πᾶσαν λεπτομέρειαν. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐπετεύχθη λεληθῶς ἐξ ἀτάκτων παρατηρήσεων, ἐξ ἀναγνώσεων δύο-τριῶν ἐδικῶν βιβλίων καὶ ἐκ τῆς συνηθείας τὴν ὁποῖαν εἶχεν, ὅπως καὶ κάθε ἄνθρωπος τρέφων μίαν κλίσιν, νὰ ἀναγινώσκῃ ἐκ παντός περιοδικοῦ καὶ ἐφημερίδος ἧτις ἤθελε περιπέσει εἰς χεῖράς του, προπαντός ὅ,τι τὸν ἐνδιέφερε, δηλαδὴ τὰ μηχανικά. Ἐδῶ εἶνε καιρὸς νὰ παρατηρήσωμεν ἀκόμη καὶ ἐν ἄλλο. Ὁ Τόνης κατεγίνετο ὀλίγον εἰς τὴν ὑδατογραφίαν, ἀλλ' ἐξωγράφιζε κατὰ προτίμησιν προφανῆ ὅ,τι ὠμοῖαζε περισσότερον μετὰ μηχανὴν ἢ ἐσχετιζέτο: ἀμάξας, σιδηροδρόμους, ἀτμόπλοια, ἀτμομηχανάς, γεφύρας καὶ τὰ τοιαῦτα. Τὸ ὠραιότερον τὸ ὁποῖον νὰ ἔκαμε ποτὲ ἦτο μία κόρη χειριζομένη τὴν μηχανὴν τῆς.

Ἐν τῷ μεταξύ οἱ δύο φίλοι εἶχον ἀλλάξει θέμα ὀμιλίας, στρέψαντες αὐτὴν περὶ τὰ τοπικὰ πολιτικά, τὰ ὁποῖα ἐξόχως τοὺς ἐνδιέφερον. Ἡ ἐκλογὴ ἐπλησίαζε καὶ ἡ γιγαντομαχία τῶν δύο κομμάτων ἦτο ἐπὶ θύραις. Ὁ κ. Τοκαδέλιος εἶχε δεχθῆ τὴν ὑποψηφιότητα ὑπὸ τὴν αἰγίδα πάλιν τοῦ Μήλια.

«Τί νὰ κάμω, μωρὲ ἀδερφε!» ἔλεγε πρὸς τὸν Τσέτσε, ἀπελπισθέντα πλέον νὰποτελειώσῃ τὸ ἄβρον τοῦ Ντεμπά του. «Εἶδα πῶς ὁ τόπος τὰ σκέρτα δὲν τα σηκώνει. Γιὰ νὰ πάρῃς ψήφους πρέπει νὰ ἦσαι μ' ἕνα κόμμα. Ἐκαμα λάθος πολὺ σπουδαῖο νὰ στήσω κἀλλη ὀρφανὴ τὴν τελευταία φορὰ. . . Καὶ νὰ σου πῶ τὴν ἀλήθειαν. . . νὰ κρυφτοῦμε ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὸ δάχτυλό μας δὲν μποροῦμε. . . γιὰ νὰ βγῆς σήμερα βουλευτῆς πρέπει νὰ ἦσαι μετὰ τὸ κόμμα τοῦ Μήλια, ἐφινίρισε! Ἐκεῖ εἶνε κομμικὰ, δὲν εἶνε ψέμματα. Καλοὶ καὶ ἄξιοι εἶνε καὶ οἱ ἄλλοι ἀφεντάδες, ἐγὼ δὲν ἔχω κανένα παράπονο ἀπὸ δαύτους, — μὰ τί νὰ σου πῶ, Τσέτσε μου! Ἐδῶκα ποῦ σοῦ τα λέω, μοῦ μνησάνε νὰ με βγάλουνε ἐκεῖνοι, μὰ, ἐδῶκα ποῦ σοῦ τα λέω πάλι, δὲν ἔχω καμμία ὄραξι νὰν τῆ πάθω μία καὶ μία δύο.

— Καὶ ποῦ το ἤξερες ἐφτό; Ἐσὺ ἔχεις τὴν προσωπικὴ σου ἐπιρροὴ καὶ θάπερνες πολλοὺς ψήφους μηλιανούς.

— Γι' αὐτὸ ἴσως με θέλανε καὶ κείνοι, βεβαμέντε. . . Μὰ γιατί αἰτία νὰ φῆσω τὸ κόμμα μου; Ἀπ' οὐ πρόκειται νὰ μὴν εἶμαι ἀνεξάρτητος, καλ-

λίτερα νὰ εἶμαι ὅ,τι ἤμουν πάντα, ἀπὸ τῆ ἀρχῆ.
Τ' ἀλλαξοπιστίσματα δὲ μάρεσσαν.

— Καί γιὰ τσοί ρωμηούς μάλιστα ποῦ τὸ κόμμα εἶνε θρησκεία.

— Ἄντζι καὶ καλλίτερο ἀπὸ θρησκεία. Γιὰ τὸ κόμμα του σήμερα, βλέπεις, σκοτόνεται, μὰ γιὰ τὴ θρησκεία του δὲν με περσοαντέρει πῶς θὰν τῶ-
κανε πηλειό.

— Ἐχεις δίκιο καὶ σ' ἐφτό δέ σου λέω τίποτσι.»

Ὁ Τσέτσες ἦτο μᾶλλον λούθης, ὡς εὐγενῆς καὶ αὐτός. Ἄλλ' ὁ Τοκαδέλης εἶχε τὴν τέχνην νὰ εὐ-
ρίσκαται πάντοτε σύμφωνος καὶ ὁμόφρων μὲ τὸν ἄλλον, ὅπουδήποτε καὶ ἂν ἀνῆκε, προπάντων ὅταν ἐπρόκειτο περὶ τῶν κομματικῶν καὶ εἶχεν ἀνάγκη τῆς φιλίας του. Ἐπειτα μετὰ τῶν μελῶν τῆς ἀριστοκρατικῆς αὐτῆς Λέσχης, ὁ ὑποψήφιος τοῦ Μή-
λια ἦτο σύμφωνος κατ' οὐσίαν μικρὰ δὲ μόλις περὶ τὴν ἐκφραστικὴν τέχνην, ἡ ὑπενθύμιας τοῦ συμφέροντος, ἡ περὶ ἐνδομύχου ὑπολήψεως πρὸς τὸ σωματεῖον διαβεβαίωσις καὶ ἡ ὁμολογία τῆς κατὰ τοῦ λαοῦ ἀποστροφῆς, μεθ' ὅλην τὴν συμμαχίαν, παρεκβατικῶς, ἤρκει διὰ νὰ τῷ συγχωρήσουν πᾶσαν περὶ τοὺς τύπους παράλειψιν. Ἐπ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὠμίλησεν ὁ ὑποψήφιος ἀρετὴν ἀκόμη ὦραν πρὸς τὸν Τσέτσεν, ἕως οὗ ἠιδόκησε νὰ ἐνθυμηθῆ ὅτι τὸν ἐπερίμενον ἐκεῖ πλησίον ὁ Τόνης καὶ μακρὰν ἡ οἰκογένειά του διὰ τὸ γεῦμα.

«Καί τί ὦρα εἶνε ἡ Ἐπίδειξις τὸ ἀπόγευμα;» ἠρώτησεν εἰς τὸ τέλος ὁ Τσέτσες.

«Μὰ τσῆ τρεῖς, τσῆ τέσσερες, ἔξερω γῶ!» ἀπάντησεν ὁ Τοκαδέλος, ὡς ἄνθρωπος μὴ δίδων προσοχὴν εἰς τὰ τοιαῦτα. «Πᾶμε, Τόνη μου;

— Πᾶμε. . . Προσκυνῶ.»

Ὁ Τσέτσες ἐχαιρέτισε τὸν νέον διὰ τοῦ συνήθους «Ἄντιό, κόντε μου» ἀλλ' ἐκεῖνος διεμαρτυρήθη ζωηρῶς:

«Τὸ κοντιλίκι μου τὸ ἄφησα στὴν Πάτρα, ποῦ δουλεύω ἀπὸ δεκαπέντε χρονῶν παιδί. Καὶ τὰ δακτυλίδια ἔπασαν καὶ τὰ δάκτυλα μαζί. . . γιὰ μίνα τοῦλάχιστον.

— Ἄ μπᾶ, μπᾶ!» εἶπεν ὁ Τσέτσες μειδιῶν πρὸς τὸ κτύπημα, ὡς πρὸς ἀστεῖον καὶ ρίπτων πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς ἐπὶ τῆς ἐφημερίδος, διὰ νὰποφύγη πᾶσαν ἀπάντησιν. Ὁ Τοκαδέλος ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ υἱοῦ του αὐστηρὸν βλέμμα καὶ μὲ κίνημα ὀργῆς προηγήθη νὰ ἐξέλθῃ. Ἀκολουθοῦντος τοῦ νέου κατήλθον τὴν μαρμαρίνην κλίμακα, διέσχισαν ταχέως τὰς αἰθούσας τοῦ ἰσογείου, ἐχαιρέτισαν διὰ τοῦ πύλου δύο-τρεις κυρίους, καθημένους παρὰ τὴν εἴσοδον καὶ ἐξῆλθον εἰς τὴν μικρὰν πλακόστρωτον πλατείαν. Ἡ ὁδὸς ἦτο ἔρημος, φωτιζομένη ὑπὸ τοῦ λευκοῦ φωτός τῆς συννεφώδους ἡμέρας, καθιστῶντος ἀκόμη λευκότερον ἐν τῇ μονώσει του τὸ ἀγάλμα τοῦ Σολωμοῦ. Εἰς τὰ περίξ ποικίλα ἐργαστήρια ἡ ἐργασία εἶχε διακοπῆ, παρέμενον δ' ἐκεῖ μόνον οἱ μικροὶ μαθητευόμενοι καὶ ὑπηρέται, καταβροχθίζοντες ἤδη τὸ λιτὸν αὐτῶν γεῦμα, ἀστεϊζόμενοι, γελῶντες καὶ περιμένοντες τοὺς κυρίους των.

«Ἐτσι μοῦ τὰ κάνεις πάντα!» ἔλεγε πρὸς τὸν Τόνην του ὁ κ. Τοκαδέλος πλήρης θυμοῦ, βλαδίζων

παρὰ τὸ πλευρόν του, ἀλλὰ μηδενίζόμενος μὲ ὅλον του τὸν ὑψηλὸν πύλον πρὸ τοῦ ἀναστήματος τοῦ υἱοῦ του — «Τ' εἶν' ἐφτοῦνα ποῦ πᾶς καὶ λὲς ἔτσοι ξένους ἀνθρώπους;»

— Δὲν εἶπα κανένα κακό. Τὴν ἀλήθεια εἶπα.

— Καὶ σοῦ φαίνεται πῶς μπορεῖς νὰ λὲς πάντα τὴν ἀλήθεια χωρὶς ζημία;

— Ἄν ἤμουν ὑποψήφιος βουλευτής. . . αἶ, τότε βέβαια ὄχι. . .

— Ἐπειδὴς ντοῦνκουε δὲν εἶσαι, θέλεις παναπὴ νὰ πηγαίνης κόντρα στὸν πατέρα σου;

— Ἐγὼ δὲν πηγαίνω σὲ κανένα κόντρα, πολὺ περισσότερο στὸν πατέρα μου. Μὰ δὲν μπορῶ πάλι νὰ τοὺς χωνέσω καὶ αὐτούς, ποῦ νομίζουν πῶς ὁ κόσμος εἶνε ἀκόμα ὅπως ἦταν, τὸν καιρὸ ποῦ ἦταν αὐτοὶ κόντιδες.

— Καὶ τί κερδίζεις ποῦ τσοί χτυπᾶς;

— Ἐξέρω κ' ἐγὼ, νὰ, αἰσθάνομαι μίαν εὐχαρίστησιν νὰ τοὺς θυμίζω πῶς δὲν εἶνε πειὰ τίποτε καὶ μάλιστα οἱ πτωχοὶ σὰν κ' ἐμᾶς καὶ σὰν τὸν Τσέτσεν. Μωρ' ἀκοῦτ' ἐκεῖ! Νάχουν ἰδέες ἀριστοκρατίας οἱ Βενετσιάνοι ἐκατὸ χρόνια ὕστερ' ἀπὸ τὴν πτώσιν τῆς Βενετίας. Χαρά ἔς τοὺς!

— Ὅσο πῆλειο παλῆά εἶνε μία φαμελιά, τόσω καὶ ἀξιώτερη.

— Σὲ τί: Ἐγὼ, παπάκη μου, δὲν το βλέπω.

Ἄνθρωποι ἀπὸ φαμελιῆς ψεσινῆς εἶνε καλλίτεροι ἀπὸ μᾶς καὶ στὴν ἀνάπτυξιν καὶ στοὺς τρόπους καὶ στὰ πλοῦτη καὶ στὴν ἱκανότητα καὶ στὴ δύναμι. Νὰ, ὁ Μήλιος πρῶτος. Ἐπειτα ἐγὼ νὰ σου πῶ τὴν ἀλήθεια. Θέλω νάμαι μηλιανός μὲ λιγώτερο ἐνθουσιασμό, ἀλλὰ μὲ περισσότερη εὐλικρίνεια.

— Πρέπει νὰ σωπάσω, γιατί στὴν Πάτρα βλέπω πῶς ἔγεινες τέλειος μωραϊτής!»

Καὶ πράγματι ἐσιώπησεν ὁ κόντε Ρικάρντος, ὄχι μόνον διότι ἔβλεπεν ὅτι ὁ υἱὸς του ἐξεμωραϊτίσθη τελείως, ἀλλὰ διότι δὲν εἶχε καὶ τί νάπαντήσῃ εὐπρόσωπον, ἀντὶ τοῦ τελευταίου περὶ αὐτοῦ ὑπαινιγμοῦ. Εἶδομεν ὅτι ὁ ὑποψήφιος δὲν ἦτο τῷ ὄντι μὲ ὄσσην ἐπρεπὲν εὐλικρίνεια μηλιανός. Τὴν χειραφεσίαν καὶ τὴν πρόδοον τοῦ λαοῦ, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἠγωνίζετο ὑπὸ ἑνα Μήλιαν, ὁ ὀργανισμὸς του, ὀπισθοδρομικὸς ἀριστοκράτου ὀργανισμὸς, δὲν τὴν ἠνείχετο περισσότερον τοῦ περιβοήτου πατρός του. Ἄλλ' ἡ φυσικὴ εὐλικρίνεια τοῦ ἐγγόνου ἀπηχθάνετο τοιαύτην πολιτείαν, ἡ δὲ τῇ βοήθειᾳ τῆς μητρὸς φιλελεύθερος τασίς του, τὸν ἔκαμνε νάντιτιθεται πάντοτε πρὸς τὰς ἰδέας τοῦ πατρός του καὶ τῆς κοινωνικῆς του τάξεως ἐν γένει. Ὡς ἐκ τούτου αἱ οἰκογενειακαὶ συγχρούσεις—καὶ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως εἰς Πάτρας, καὶ μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ὡς τελείου μωραϊτοῦ ἐπιστροφῆν, — ἦσαν συχναὶ καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ ζωηρόταται. Ἀδιάφορον ἂν ὁ πρὸς τοὺς γονεῖς σεβασμὸς καὶ ἡ ἀνατροφή καὶ ἡ ἀγάπη ἠμπόδιζαν τὸν νέον νὰ προβαίη εἰς τὰ ἔσχατα καὶ τὸν ἔκκαμναν νὰ εὐχεται νὰ παρέλθῃ ἡ μεταβατικὴ αὐτῆ ἐποχῆ, — ἡ ἐποχὴ τοῦ ἀγῶνος καὶ διὰ τὴν οἰκογενειαν καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν, — ἄνευ ἐπεισοδίου καὶ κρίσεως βιαιίας. Ἡλπίζεν ὅμως ἐνδομύχως καὶ ἦτο ἠσυχος ὅτι ἡ τελικὴ νίκη θὰ ἐπῆρχετο φυ-

σικῶς ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν ἰδεῶν του, ὄχι μόνον ἐν τῇ ἰδικῇ του οἰκογενείᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ ἐν ἡ συνεκροτεῖτο καὶ ὕφ' οἰκνῆποτε μορφήν, ὡς καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς νήσου ἐν γένει. παρὰ τῇ ὁποίᾳ ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν παλαιῶν πρὸς τὰ νέα, ἀνεξαρτήτως τῶν κομματικῶν, εὐρίσκατο εἰς ὄξυ-
τατον στάδιον.

[Ἐπειτα συνέχεια] ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ¹

Ὁ αὐτοκράτωρ σταματᾷ τότε πρὸ τοῦ θεωρείου τῶν μεγάλων δουκισσῶν καὶ ἀμέσως ἀρχίζει ἡ παρέλασις. Πρῶτοι ἐμφανίζονται οἱ Ἀνατολίται, οἱ μουσουλμάνοι τῆς Χίβας καὶ τῆς Βοκκάρας, οἱ γεωργιανοὶ προίγκητες, οἱ Κιρκάσιοι, οἱ Πέρσαι καὶ οἱ ἡμιάρχιοι Καυκάσιοι καὶ Μογγόλοι. Οἱ ἀρχαῖοι οὗτοι πολεμισταὶ φέρουσι μακρὰς λόγχας, ῥόπαλα σιδηρᾶ, θώρακας ἀλυσιδωτοὺς ἐπὶ ὑποκαμίσιων μεταξωτῶν, πολυτελεῖς γούνας καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δαμασκηνά κράνη ἢ ταρταρικόων σκουφῶν, ἐνθυμίζοντες τοὺς προσκότους τῶν ὀρδῶν τοῦ Ἀττίλα. Τὴν προφυλακὴν ταύτην δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς τὸ ἐπικὸν ἢ μᾶλλον ὡς τὸ ῥωμαντικὸν στοιχεῖον τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ. Οὗτος προσέρχεται ἤδη κατὰ πυκνὰς φάλαγγας. Πρῶτοι βαδίζουσιν οἱ πεζοί, τὸ σύνταγμα Πρεσβραγέινσκη, οἱ Φιλανδοὶ ἀκροβολισταὶ καὶ οἱ ἐπίλεκτοι τοῦ συντάγματος τοῦ Παύλου, φέροντες ὀρειχάλκινα κράνη ὡς τὰ τῶν γρεναδιέρων τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου. Κατ' ἀλλόκοτον τινα ἀρχαίαν παράδοσιν πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ τάγματος τούτου στρατολογοῦνται σιμοὶ ἦτοι πλακοῦται. Τούτους ἀκολουθοῦσιν αἱ ἴλαι τοῦ βαρέος ἱππικοῦ, κινητοὶ τοῖχοι γάλυθος καὶ ἀργύρου, ἄνδρες γίγαντες ἐπὶ ἵππων κολοσσῶν. Ἐπειτα ἔρχονται οἱ ἐλαφροὶ ἵππεῖς, οἱ κόκκινοι Οὐσσάροι, οἱ ἔριπποι δραγόναι καὶ οἱ λογγοφόροι, τελευταῖοι δὲ ὀρμῶσιν ἐκ πάσης γωνίας τοῦ στρατοπέδου μὲ ταχύτητα βέλους οἱ Κοζάκοι, κατορθώνοντες νὰ σταματήσωσιν ἀποτόμως τὰ ἱππάρια των ἀκριβῶς ὑπὸ τὸ αὐτοκρατορικὸν θεωρεῖον. Αἱ ἀσκήσεις αὐτῶν ὀμοιάζουσι τὰς τῶν Ἀράβων. Ἀξιοθαύμαστοι δὲ εἶναι πρὸ πάντων ὅταν κύπτωσι τρέχοντες διὰ ν' ἀναλάβωσι τὴν λόγχην τὴν ὁποίαν ἐσφενδόνισαν πρὸ αὐτῶν κατὰ γῆς. Τὴν ὀπισθοφυλακὴν ἀποτελεῖ τὸ πυροβολικὸν σύρρομενον ὑπὸ μαζύρων ἵππων, ἐραμιλλῶν κατὰ τὴν ταχύτητα καὶ τὴν εὐμορρίαν πρὸς τοὺς καλλίστους ἰδιωτικούς.

Ἡναγκάσθημεν νὰ εἰπώμεν πολλὰ περὶ τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ στρατοῦ, διότι ταῦτα εἶναι τὰ δύο κυριώτατα ἐλατήρια τοῦ βίου τῶν Πετρούπολιτῶν. Ἡ ζωηρότης τῆς πρωτευσούσης ὀλιγοστεύει κατὰ πολὺ, ἀμὰ ἀποχωρήσῃ ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς τὴν μοναξίαν τῆς Γατσίνιας. Τὸ ἀνάκτορον τοῦτο κρύπτεται ἐντὸς δάσους ἐλατῶν καὶ εἶναι εἰδὸς τι ἀρκτικού Ἐσκουριάλου, ὅσον τὸ

ἰσπανικὸν κατηρῆς. Τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀνδρόγυνον διαγεῖ ἐκεῖ ἠσυχον καὶ κάπως μονότονον βίον, ἀσχολούμενον εἰς τὴν διεκπεραίωσιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους καὶ τῶν τέκνων του τὴν ἀγωγὴν.

Διὰ ν' ἀνεύρωμεν τὸν κόσμον πρὸς τὸν ὁποῖον ἐσχετίσθημεν εἰς τὸν χορὸν τῶν ἀνακτόρων πρέπει νὰ εἰσδύσωμεν εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ παλάτια τῶν παροχθίων τῆς Αὐλῆς καὶ τῆς Ἀγγλίας. Οἱ κά-
τοικοὶ αὐτῶν ὅπως καὶ οἱ τοῦ εὐτελεστάτου οἰκίσκου φαίνονται ἀγνοοῦντες τὴν ἀξίαν τοῦ καιροῦ. Ἡ παρσι-
σινὴ δραστηριότης εἶναι τι ἀγνωστον εἰς τοὺς Πετρούπολίτας. Ὅλοι ἐγείρονται ἀργά, ὡς ὁ χειμερινὸς αὐτῶν ἥλιος. Πρὸ τῆς δεκάτης οὔτε διαβάτην βλέπει τις εἰς τὰς ὁδοὺς οὔτε ἀνοικτὸν ἐργαστήριον. Εὐθὺς μετὰ τὸ πρόγευμα ἐξέρχονται εἰς περιπάτον ἐπὶ ἐλακῆρου παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Νέβα καὶ

εἶπειτα κάμνουσιν ἐπισκέψεις μέχρι τῆς ὥρας τοῦ γεύματος, ὅπως μάθωσι τὰ νέα, συνήθως τὰ τῆς αὐλῆς, σχολιαζόντες τὰ μεταδιδόμενα ὑπὸ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Πετρούπολεως ἢ ζητοῦντες ἀκριβεστέρας εἰδήσεις παρ' ἐπισήμου προσώπου. Πρὸ τινῶν ἐτῶν πάντες οἱ ἔχοντες ἀξιώσεις κομψότητος μετέβαινον καθ' ἐσπέραν εἴτε εἰς τὸ ἰταλικὸν θέατρον ν' ἀκούσωσι τὴν Πάτην καὶ τὴν Νίλσον, εἴτε εἰς τὴν γαλλικὴν κωμωδίαν τὴν στρατολογούσαν τοὺς ἀρίστους τῶν Παρισίων τεχνίτας. Σήμερον ὅμως τὰ πράγματα ἤλλαξαν διὰ τῆς προστασίας, τὴν ὁποίαν ἐπιδαψιλεύει ἡ αὐτοκρατορικὴ οἰκογένεια εἰς τὸ ἐθνικὸν θέατρον. Ἐνῶ τοῦτο ἦτο πρὶν ἀποκλειστικῶς λαϊκὸν θεωρεῖ σήμερον καθῆκόν του πᾶς εὐπατρίδης νὰ χειροκοπῇ τὰ δράματα τοῦ Γριβουέδοφ, τοῦ Γογὸλ καὶ τοῦ Ὀστρόσκη, ἐρμηνευόμενα ὑπὸ τῆς κυρίας Σαβίνας, τῆς ἀνάσσης τῆς συγχρόνου ῥωσικῆς σκηνης.

Ἐξερχόμενος τοῦ θεάτρου μεταβαίνει ἕκαστος εἰς τὰς αἰθούσας ὅπου συγχάζει. Αἱ ἐσπεριναὶ ὅμως αὐταὶ συναθροίσεις ἀρχίζουν πολὺ ἀργά. Ὁ μεταβαίνων περὶ τὴν ἐνδεκάτην εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου προσεκήθη κινδυνεύει ν' ἀκούσῃ ὅτι «ἡ κυρία δὲν ἐντύθηκε ἀκόμη». Ἀρ' ἐτέρου ὅμως ἔχει τις τὴν ἄδειαν νὰ ἐμφανίζεταί εἰς τοὺς φιλοξένους ἐκεῖνους οἴκος μέχρι τῆς δευτέρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον, βέβαιος ὢν ὅτι δὲν θὰ ἐρωτηθῆ διατὶ ἐργεταί τόσον ἀργά καὶ θὰ εὖρη θέσιν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ δείπνου, τὸ ὁποῖον προσφέρεται πάντοτε εἰς τοὺς ξενιζομένους μετὰ πολυτελείας ἀναλόγου πρὸς τὴν περιωπὴν τοῦ οἰκοδεσπότου. Οἱ Ῥῶσοι εἶναι ἀγρυπνηταὶ καὶ φιλόδειπνοι, σπανίως κατακλιόμενοι πρὸ τῆς τρίτης μετὰ τὰ μεσάνυκτα. Ὑπάρχουσι

Τὸ πεζικὸν τῆς Αὐτ. φρουρᾶς

¹ Ἴδε σελ. 40

«Ταχύτερα!»

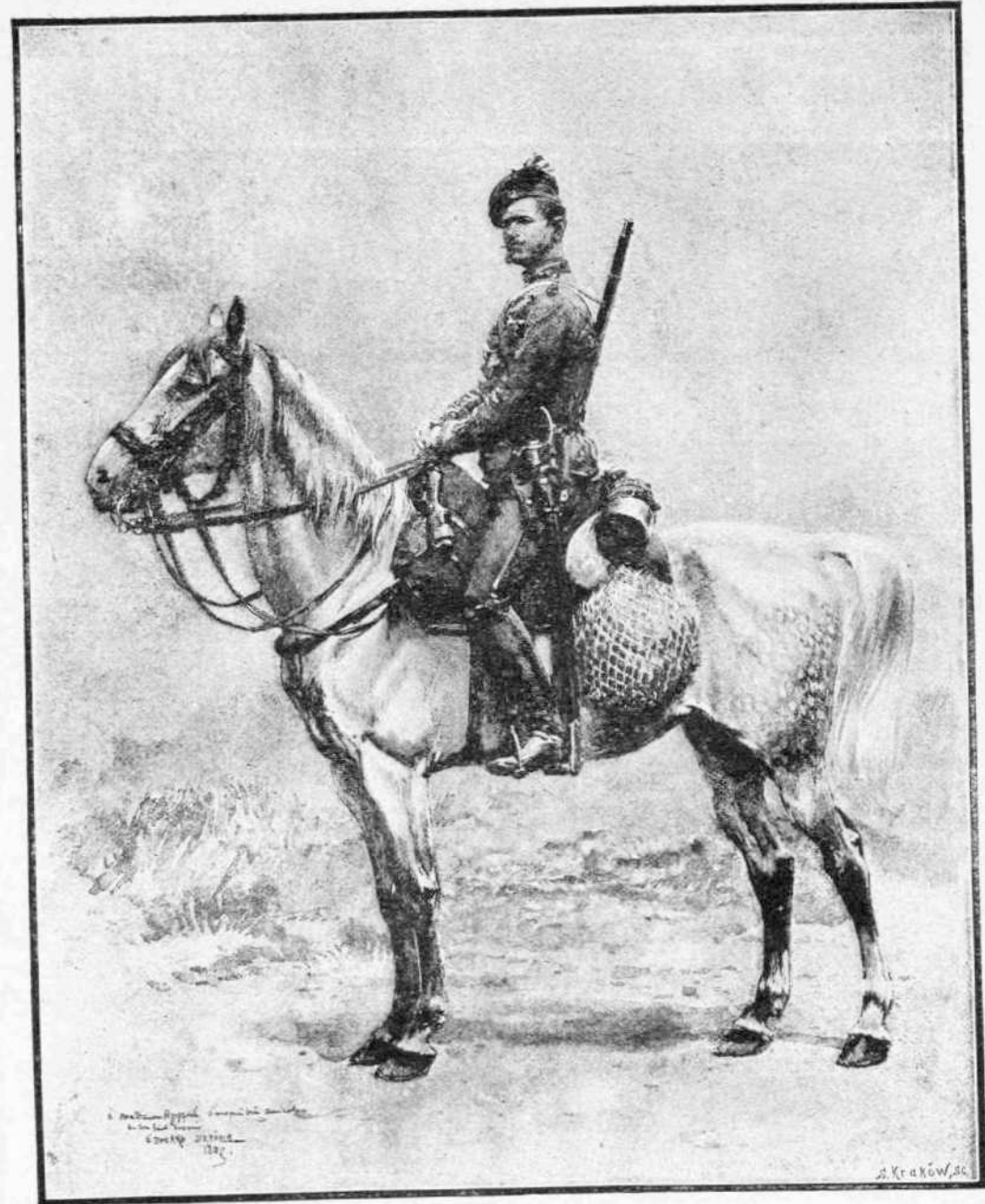
και κυρία, των οποίων ούδεις δύναται να καυχήθῃ ὅτι ἐθαύμασε τὸ κἄπως ὑπερώριμον κάλλος ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

Οἱ γυμναστικοὶ ἀγῶνες δὲν τιμῶνται πολὺ ὑπὸ τῶν Ῥώσων, οὐδ' εὐνοεῖ αὐτοὺς ἡ δριμύτης τοῦ κλίματος. Εἰς τὰ χωρία σπανίως βλέπει τις κατὰ τὰς ἐορτὰς τοὺς χωρικοὺς ὡς ἀλλαγῶν χορευόντας, παλαίοντας, τρέγοντας ἢ δισκοβολοῦντας. Ὁ Σλάβος προτιμᾷ πάσης τοιαύτης διασκεδάσεως μακρὴν ἀνάπαυσιν πρὸ τῆς θύρας τῆς καλύβης του ἢ περὶ τὴν τράπεζαν καπηλείου. Εἰς δὲ τὰς ἀνωτέρας τάξεις πάντες ὅσοι δὲν εἶναι κυνηγοὶ φαίνονται κατορθώσαντες νὰ λύσωσι τὸ πρόβλημα τῆς διηνεκοῦς ἀκινήσιας. Ὑπάρχουσι γέροντες καυχώμενοι ὅτι δὲν ἔκαμαν καθ' ὅλον αὐτῶν τὸν βίον ἄλλον περίπατον, παρὰ μόνον ἀπὸ τῆς καθέκρας των εἰς τὴν ἀμαξάν των. Τὴν ἵππασίαν δὲν ἀγαποῦν οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἵππικοῦ, σπανιώτατα ἵππευόντες ὡσάκως δὲν ὑποχρεοῦνται ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας. Οὐδ' ἀποτελεῖ ἐξαιρέσειν εἰς τὴν χώραν ταύτην τοῦ πάγου ἢ παγοδρομία. Πολὺ περισσότερον ταύτης ἀρέσκουσιν αἱ λεγόμεναι ῥωσικαὶ κυλίστραι, διὰ τὸν λόγον ὅτι αὐταὶ ἰδρύθησαν εἰς τὸν ὠραῖον κῆπον τῆς Ταυρίδος, ὅπου συγχάζουσι τὰ μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας. Ἐπειτα ἡ ἀσκῆσις αὕτη εἶναι μὲν βιαιοτάτη, ἀλλὰ καὶ οὕτως εἰπεῖν παθητικὴ καὶ κατὰ τοῦτο σύμφωνος πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῆς σλαβικῆς φυλῆς.

Ἄδικον ὅμως θὰ ἦτο νὰ θεωρήσωμεν τοὺς Ῥώσους ὡς καθιστικούς, ἐνῶ οὐδείς ἄλλος λαὸς ἀγαπᾷ ὅσον οὗτοι τὸ ὄχημα, τὸ ἔλκνηρον καὶ τὸν σιδηρόδρομον. Ἡ ταχίστη ὑπέρβασις τῆς ἐκτάσεως εἶναι δι' αὐτοὺς ἀνωτέρα πάσης ἄλλης ἡδονῆς, ἀλλ' ἀγαπῶσι νὰ τρέχουν καθήμενοι. Αἱ δὲ γυναῖκες εἶναι ἀληθῆς φυτότα θερμοκηπίου, διάχουσαι ζῶν ὀλίγον

διαφέρουσαν τῆς τῶν καμελιῶν καὶ τῶν ὑακίνθων, διὰ τῶν ὁποίων κοσμοῦσι τὰς αἰθούσας των. Ἡ συνομιλία καὶ τὸ χαρτοπαίγιον ἀπορροφᾷ τὸ πλεῖστον τοῦ καιροῦ των καὶ ἀρκοῦσι πρὸς εὐτυχίαν των. Καὶ αὐταὶ ὅμως καταλαμβάνονται ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ σλαβικοῦ πόθου κινήσεως ἀσκόπου ἐπὶ χιονοσκεποῦς πεδιάδος, διατρεχομένης ἀστραπηδόν. Συχνότατα, ἐνῶ συνδιαλέγονται ἡσυχῶς περὶ τὴν τράπεζαν ἐπὶ τῆς ὁποίας κοχλάζει τὸ ἀργυροῦν Σαμοβάρι, ἐγείρεται τις προτείνων περίπατον διὰ τρόικας καὶ ἡ πρότασις γίνεται δεκτὴ παμφηρεῖ. Ἡ τρoικoδρομία εἶναι ἡ ἀρεστοτάτη διασκεδᾶσις τῶν χειμερινῶν νυκτῶν τῆς Πετροπόλεως, οὐδ' ὑπάρχει ἄλλη τις προξενούσα ζωηροτέραν ἐντύπωσιν εἰς τὸν ξένον.

Εὐθὺς μετὰ τὴν παραδοχὴν τῆς προτάσεως στέλλεται ὁ ὑπηρετὴς εἰς ἐνοικιαστὴν ὀνομαστὸν διὰ τὴν ταχύτητα τῶν ἵππων του καὶ τὴν τέχνην, τῶν ἡνίοχων του καὶ μετ' ὀλίγον ἤχος κωδωνίσκων ἀγγέλλει τὴν ἀριξίαν τῶν ἔλκνηρων. Πάντες τυλίσσονται εἰς παχείαν γούνα, αἱ δὲ κυρίαὶ κουκουλόνοται μὲ σάλια τοῦ Ὁρμυβούργου. Δύο ζεύγη τοποθετοῦνται εἰς ἕκαστον τῶν ἔλκνηρων, οὐδ' ὀρίζει τὴν θέσιν τῶν ἐπιβάτων ἢ τύχη, ἀλλ' ἄλλος τις πονηρότερος μικρὸς θεός. Ὁ ἡνίοχος διευθετεῖ τὰ λωρῖα τῶν χαλινῶν, λέγων θωπευτικῶς εἰς τοὺς ἵππους: «Ἐμπρός, περιστέρια μου», καὶ εὐθὺς τὰ τρία περιστέρια διατρέχουσι τοὺς ἐρήμους δρόμους μὲ ταχύτητα μυθώδη. Τὸ θερμομέτρον δεικνύει: εἰκοσιβαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδενικόν, ὁ ἀήρ εἶναι ἀκίνητος, ὁ οὐρανὸς ὁμοιάζει μαῦρον γάλυθα κατ᾿ἀστικτον μὲ χυρᾶ καρφία, σπινθηρίζοντα ἐπὶ τῆς λευκότητος ἐδάφους. Ἡ ἀναπνοὴ παχύνει: ἀμα ἐξέλιθ ἀπὸ τὰ χεῖλη, αἱ δὲ γενειάδες μεταβάλλονται μετὰ τινα λεπτὰ εἰς στιλπνοὺς σταλακτίτας. Ἄλλ' ἡ ῥωσικὴ

Ἀκροβολιστὴς τῆς φρουρᾶς

καρδία κατέχεται ὑπὸ ἀνεκλαλήτου εὐφροσύνης. «Ταχύτερα, ταχύτερα!» φωνάζουσιν αἱ γυναῖκες σειόμεναι: ὑπὸ νευρικοῦ γέλωτος, ὁ δὲ ἡνίοχος ὁ ἀφρόνως προποτισθεὶς διὰ ῥακῆς σείει τὴν μάστιγα ἐπὶ τῆς ῥάχεως τῶν ἵππων, οἱ ὅποιοι φαίνονται ἢ ἐκείνοι μεθυσθέντες ἐκ τῆς ταχύτητος τοῦ δρόμου των.

Τὰ ἔλκνηρα υπερβαίνουν ταχέως τὸν ποταμὸν. Μετ' ὀλίγον αἱ καλύβαι τῶν προαστειῶν καὶ τὰ ἀμυδρά των ῥῶτα ἐξαφανίζονται ὡς φαντάσματα εἰς τὸν ὀρίζοντα. Οἱ ἵπποι τρέχουσιν ἤδη εἰς κατάμαυρον σκότος καὶ ἀπόλυτον ἐρημίαν καὶ σιωπὴν, τὴν ὁποίαν διακόπτει μόνος ὁ ἤχος τῶν κωδωνίσκων. Ὅταν τὸ ἔλκνηρον πρoσκροῖ κατὰ λίθου ἢ ὑπερπηδᾷ ἐξέχοντα ὄγκον πάγου ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ἐπέρχονται τότε τινάχμοι ἱκανοὶ νὰ σφενδονίσωσι

εἰς μακρὰν ἀπόστασιν τοὺς ἐπιβάτας. Ἄλλ' οὗτοι ἀδιαφοροῦσι, ἢ δὲ διπλῆ ἐκ τοῦ φόβου καὶ τῆς ταχύτητος μέθη αὐξάνει καὶ κορυφοῦται. «Ἀμαξᾶ, γρηγορώτερα», κράζουσι καὶ πάλιν αἱ γυναῖκες, ἐνῶ ἀνδρική τις φωνὴ ψιθυρίζει εἰς τὸ ὠτίον των: «Διατὶ γρηγορώτερα, ἐνῶ ὁ μόνος μου πόθος εἶναι νὰ μὴ φθάσωμεν ποτέ».

Ἐπὶ τέλους οἱ κατάλευκοι ἐκ τοῦ ἀφροῦ ἵπποι σταματῶσι πρὸ τῆς θύρας τῆς Σαμαρκάνδας ἢ τῆς Ταξένδης, καπηλείων φημιζομένων διὰ τοὺς θιάσους αὐτῶν Ἀθιγγάνων. Οἱ ἐπιβάται των ἔλκνηρων ἐνοικιάζου ἀντὶ ἀδρας τιμῆς αἰθούσων, τῆς ὁποίας δὲν διαπρέπουν βεβαίως ἐπὶ πολυτελείᾳ οἱ γυμνοὶ καὶ καπνισμένοι τοῖχοι, ἢ χωλὴ τράπεζα καὶ τὰ ὀλίγα καθίσματα. Ἐπὶ τῆς χωλῆς ὅμως ἐκείνης τραπέζης παραθέτονται οἱ ἀλάτι γνησίου καμ-

πανίτου, και εὐθὺς ἔπειτα εἰσέρχεται ὁ ἀθιγγανικός χορός ἀποτελούμενος ἐκ τεσσάρων ἀνδρῶν καὶ ὀκτώ ἢ δέκα γυναικῶν. Τοὺς ἀνδρας διακρίνει τὸ χαλκόχρουν δέρμα, ἡ ὀξύτης τοῦ μελαγχολικοῦ βλέμματος καὶ ἡ ἀξιοπρεπὴς ἀταραξία, ἡ μεταδίδουσα εἰς αὐτοὺς ὄψιν ἐκπτώτων ἀσιανῶν ἡγεμόνων. Τὰς γυναίκας ἐφαναζόμην ὑπὸ πολυτελῆ ἀνατολικὴν ἐνδυμασίαν, ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι φοροῦσι μεταξωτὰ φουστάνια, ἀποφόρια πιθανῶς κομψῆς τινὸς κυρίας, ἀγορασθέντα εἰς τὸ μεταπρατῆριον τοῦ Γοστινιβάρ. Ἄλλα καὶ ἐν ἐλλείψει ἐθνικοῦ ἐνδύματος ἀρκεῖ πρὸς σαφῆ δῆλωσιν τῆς ἰνδικῆς αὐτῶν καταγωγῆς ἡ ἐλαιόχρους ὄψις των καὶ τὸ ὑπὸ τὰ μυρισμένα βλέφαρα φλογόβολον βλέμμα. Ὁ διουθύνων τὸν χορὸν καθαρίζει κατὰ ῥυθμὸν ἐν ἀρχῇ βραδυτάτον, τοῦ ὁποῦ αὐξάνει διηλεκτικῶς ἢ ταχύτης, αἱ δὲ Ἀθιγγανίδες ἄδουσι καθήμεναι ἡμικυκλικῶς καὶ τελείως ἀκίνητοῦσαι. Ἡ φωνὴ των εἶναι ὅπως καὶ ἡ φυσιογνωμία των ἐν ἀρχῇ ἡσυχωτάτη. Ὁ θεωρῶν καὶ ἀκούων αὐτὰς κλίνει νὰ πιστεύσῃ ὅτι οὔτε αἰσθάνονται οὔτε κἂν ἐννοοῦσι τὰ ὑπ' αὐτῶν ἄδόμενα, παρομοιάζων αὐτὰς πρὸς Πυθίας οὐδόλως ἐνθέους. Βαθυπῆδόν ὅμως ἡ φωνὴ αὐτῶν γίνεται ἡχηροτέρα καὶ ἐκφραστικωτέρα, διακρινομένη δι' ἰδιάζοντός τινος λαρυγγισμού, τὸν ὁποῖον ματαίως ἠγωνίσθησαν νὰ μιμηθῶσιν αἱ αἰεδοὶ πάσης ἄλλης φυλῆς. Ἄλλ' ὁ δαίμων κατέλαβεν ἐπὶ τέλος τὰς ὑποδόλους του. Ὁ ῥυθμὸς τοῦ ἄσματος εἶναι ἤδη ταχύτατος, μὲ ἐπαναλήψεις ὀρμητικὰς καὶ παύλας ἀποτόμους. Οἱ στίχοι καὶ ἡ μελωδία εἶναι ἐμπνεύσεις τῆς αὐτῆς ἐξάφειας καὶ κατοχῆς ὑπὸ πάθος ἀδαμάστου. Ἡ ψυχὴ των παναρχαίων Ἀρίων φαίνεται συμπυκνώσασα εἰς τὰς ὠδὰς ταύτας ὅσην περιεῖχε βιασιότητα καὶ μελαγχολίαν.

[Ἐπεται τὸ τέλος]

VOGUE

BIBLIA KAI SYGGRAFEIS

Ἄνδρᾶ Καρκαβίτσα Διηγήματα — Ἡ ποίησις καὶ ἡ γλωσσά.

Α'

Ἡ ποίησις.

Καὶ ἐκοιμῶντο, καὶ τίποτε δὲν ἐτάραττε τὸν ὕπνον των, καὶ ἦσαν ὡς νὰ μὴν ὑπῆρχαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ παιδία καὶ γέροντες, ἥρωες τῶν μαχῶν καὶ ἥρωες τῶν ἐρώτων, λεβέντες τῶν βουνῶν καὶ θαύματα τῶν πεδιάδων, ἀνὴρ τῶν ἀγρῶν καὶ κρῖνα τῶν κοιλάδων, μάγισσες καὶ βοσκοπούλες, ἐξακουστοὶ ἀρματωλοὶ καὶ ταπεινοὶ ἀγρόται, ἐσσαρκᾶ ὄντα καὶ πλάσματα τῶν ὀνείρων, ἀνθρώποι, ζῶα, φυτὰ, ποταμοί, φάραγγες, δρυμῶνες, χωρία, τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ κάλλος, ἡ ποίησις καὶ ἡ ἀλήθεια τῆς ζωντανῆς, τῆς γύρω μας πατρίδος, τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλ' αὕτη ὅσον καὶ ἂν γύρω μας ἐκτείνεται, ὅσον καὶ ἂν εἶνε ζωντανή, πολὺ θολή,

σχεδὸν ἀγνώριστος, ἀσήμαντος παρουσιάζεται εἰς τοὺς πολλοὺς, καὶ τίποτε δὲν φανερώνει τὴν ζωὴν τῆς, προτοῦ ἐμφανισθῆ ὁ Μάγος καὶ μᾶς δεῖξῃ τὸν καθρέπτην μέσα εἰς τὸν ὁποῖον, ἀερώδης καὶ ὅμως ὑπαρκτός, ὡς ἀπὸ ὀμίχλην ὑφασμένος καὶ ὅμως καθαρῶτατος, ἐξιδανικευμένος, καὶ ὅμως τρισαληθινός, διαλεγμένος, ἀπλοποιημένος, ὑπερκαλὸς καὶ μ' ἓνα λόγον μαγικός, ἀκίνητος καὶ ὅμως εἶνε ὅλος κίνησις ὁ κόσμος οὗτος ὁ ἐλληνικός. Καὶ τὸν κόσμον τοῦτον, καὶ ἂν εἶχαμεν κάποιαν ἰδέαν περὶ αὐτοῦ, τὸν παρεγνωρίζαμεν ἢ τὸν παρηγωνίζαμεν. Κάποτε τὸν ἐβλέπαμεν, ὡς φωτεινὸν μετέωρον, γοργότατα νὰ λάμπῃ καὶ νὰ σβύνη, μέσα εἰς τρεῖς βροντώδεις στίχους τοῦ Βαλαωρίτου, μέσα εἰς μίαν πεζογραφικὴν σελίδα τοῦ αὐτοῦ, μέσα εἰς ἓν ἢ δύο ἀγροτικά διηγήματα, προάγγελα τοῦ φωτός· εἰς τὰ δημοτικὰ τραγούδια, ἂν ποτε τὴν ἀκοήν μας ἐπλητταν, μίαν ἀγνήν ἰδέαν ἐλαμβάναμεν τῆς ἀρμονίας του· μέσα εἰς τὴν ἀνάμνησιν ἐνός παλαιοῦ παραμυθιοῦ ἐπρόβαλλεν ἡ ἄκρα τῆς ἐσθῆτός του, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ὁ οὐρανὸς μὲ τ' ἄστρα ζωγραφίζονται· ἐνίοτε εἰς λαογραφικὰ συναγωγὰς, εἰς τῶν λογίων τὰς περιγραφὰς ὁ κόσμος οὗτος ἀκατάσκευος ἐπέπλεε, ζηρός, ἀσήμαντος σχεδὸν· καὶ εἰς κανὲν διάφορον ἐφημερίδος ἐπεφαίνετο παράχορδος. Ἄλλ' ἦλθεν ὁ ποιητής, διὰ νὰ μᾶς ψάλλῃ τὴν ποίησιν καὶ νὰ μᾶς ζωγραφίσῃ τὴν ἀλήθειαν τῆς ζωντανῆς, τῆς γύρω μας πατρίδος, τῆς Ἑλλάδος· ἦλθε διὰ νὰ ταράξῃ τὸν ὕπνον τους, καὶ νὰ τοὺς δώσῃ φωνήν, καὶ νὰ τοὺς παραστήσῃ ἐπαξίως, καὶ νὰ μᾶς δεῖξῃ ὅτι ζοῦν αὐτοὶ καὶ βασιλεύουν, ὅσον δὲν τὸ ὑποπτεύαμεν. Ποῖοι αὐτοὶ; αὐτοὶ ποῦ ἔχουν χρακτῆρα καὶ εὐμορφίαν, ἀλήθειαν καὶ σημασίαν, καὶ εὐρίσκονται πλησιέστερον εἰς τὴν φύσιν, καὶ διὰ τοῦτο εἶνε προσφορώτεροι εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐμπνεύσεως, καὶ ἡ εὐωδιάζουν εἰς τῆς παραδόσεως τὰ ἄλλα, ἢ λάμπουν εἰς τῆς ἱστορίας τὰς σελίδας· ἐκεῖνοι, οἱ τὸσον ξένοι τοῦ σημερινοῦ βίου, ὅπως τὸν ἐννοοῦμεν οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων, καὶ τὸσον καθαρῶς ἐκφραζόντες τὴν ἐθνικὴν ζωὴν, ὑπὸ τὴν ὄψιν τῆς τὴν ὄλως αὐτόματον, καὶ ἀνόθευτον, τὴν ἐνεργόν, τὴν μᾶλλον εὐγενῆ καὶ ὑπερήφανον· ἐκεῖνοι, ὁ ἥρωισμός, ἡ ἀρετὴ, ἐνίοτε ἡ κακία, ἀλλ' οὐδέποτε ἡ πεζότης, ἡ λανθάνουσα ὑπὸ τὰ βῆθη καὶ σχεδὸν ἀναλλοίωτος εἰκὼν τοῦ ἀργετύπου παρελθόντος, μὲ μίαν λέξιν ὁ λαός. Καὶ ἰδοὺ ὡς ν' ἀνεκλήθησαν εἰς τὸ εἶναι ἀπὸ τὰ βῆθη ἄλλου κόσμου ἐπρόβαλλαν αἱ ἥρωικαὶ μορφαὶ τῆς γυναικὸς τοῦ Σπαθόγιαννου καὶ τοῦ τέκνου τῆς τοῦ Ζάχου, ὁ ὀμηρικώτατος Χειμάρρας, Νέστορ τὰ ἔτη καὶ Αἴας τὴν ὄρμη, ὁ ἀδάμαστος Ταχῆρ Γιάντης, τῆς Σμᾶλτως καὶ τῆς Μάρως αἱ παρθενικαὶ ὀπτασίαι, ὡς θηλυκοὶ Ἀριμάνης καὶ Ὀρμουζ, ἡ ροβερά κυρὰ Ρήνη καὶ ἡ γλυκυτάτη κυρὰ Καλῆ, ὁ γόνος Μῆτρος, τῆς φλογέρας ὁ Ὀρφεύς, ὁ Δημήτρης, ὁ Γιάννης, ἡ Γαλανῆ, τὸσον ταπεινὰ καὶ τὸσον ἐράσματα θυμάτα τοῦ μαρτυρίου τῆς ζωῆς, ὡς Ὀλύμπιοι θεοὶ οἱ δώδεκα Μῆνες, ὡς ἐμψυχα δημιουργήματα ποῦ συγκινοῦν τὴν καρδίαν καὶ τὴν κάμουν νὰ κτυπᾷ γοργότατον καὶ νὰ ζῆ τονωτικώτερον, τόσαι ὄψεις

τοῦ νεωτέρου ἐλληνικοῦ βίου, ὅλαι ἐκλεκταί, τόσαι λεπτομέρειαι τοῦ ἐθνικοῦ ἰδεώδους! Ἐπρόβαλλαν δὲν περιλάμπονται ἀπὸ τὸ μυστηριώδες φῶς τῆς λυρικῆς ποιήσεως, δὲν διαφαίνονται ἐπὶ τὸ φανταστικώτερον ὄπισθεν λευκῆς ὀμίχλης, δὲν ἱππεύουν τὸν πτερωτὸν Πήγασον, ὅστις καλεῖται Στίχος, δὲν ἐξυμνοῦνται, ἀλλὰ ζωγραφίζονται, καὶ ἂν τοὺς ἀναπλάττῃ φωτεινότερον ἢ ἀσυνείδητος ἐμπνευσις, τοὺς παριστᾷ συγχρόνως μὲ πᾶσαν εὐσυνειδησίαν ἢ πλέον ἀκριβῆς παρατήρησις. Ἡ πολυπείρος Διήγησις ἓνα πρὸς ἓνα τοὺς παρουσιάζει ἐνώπιόν μας· ἀπὸ τὸ χεῖρι τοὺς κρατεῖ, τοὺς φέρει ἀρκετὰ πλησίον, ὥστε νὰ τοὺς ἴδωμεν μὲ ἄνεσιν καὶ νὰ τοὺς ψηλαφήσωμεν ἀκόμη· αὕτη μᾶς μεταδίδει πιστῶς τὴν γλωσσάν των καὶ παντεπόπτis καὶ καρδιογνώστις, μᾶς ἀποκαλύπτει ἀκριβῶς καὶ ὅ,τι δὲν λέγομεν ἀκόμη, καὶ διερμηνεύει κάθε σκέψιν των καὶ κάθε κίνημά των. Καὶ πολλὰκις ἡ Διήγησις αὕτη μὲ τοὺς οἰκείους τρόπους καὶ τὰ ἡσυχα λόγια τῆς, ἢ ἀπορροῦσα τὰς λυρικὰς ἐξάρσεις καὶ πᾶσαν πομπὴν ποιητικὴν, χωρὶς καὶ αὕτη νὰ τὸ θέλῃ, καὶ μόνον συρομένη ἀπὸ τὴν δύναμιν τῶν πραγμάτων, αἶρεται μέχρις ἐπικού ὕψους, καὶ ὡς ὁ Μῆτρος ὁ ἀριστοτέχνης τῆς «Φλογέρας», ἐκεῖ ποῦ παίζει τὴν φλογέραν του, μεταμορφώνεται ἀπὸ κοινὸν θνητοῦ εἰς Ἄδωνιν ἀποστῆλθοντα, καὶ «τὴν μακρὰν ἄτακτον κόμην του καταυγάζει· χρυσοῦς ἀερώδης στέφανος, ὡς τὰς κεφαλὰς τῶν ἀγίων», οὕτω καὶ ἡ πεζὴ καὶ ἀρελῆς Διήγησις μεταμορφώνεται ἔξωφρα εἰς Ἄσμα.

Τοιαύτη εἶνε ἡ καθολικὴ ἐντύπωσις ἡ ὁποία ἐγεννήθη εἰς τὸ πνεῦμα μου ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Διηγημάτων τοῦ κ. Ἀνδρέα Καρκαβίτσα, τῶν ἐκδοθέντων πρὸ τινος καιροῦ. Καὶ ἡ ἐντύπωσις δὲν ἐξησθένισεν, ἰσχυρὰ διτηρήθη μετὰ τὴν βάσανον εἰς τὴν ὁποίαν τὴν ὑπέβαλα διὰ νὰ γνωρίσω κατὰ πόσον εὐρίσκεται σύμφωνος μὲ τὸν Λόγον. Καὶ ἐνθυμήθη τὴν περὶ τοῦ συγγραφῆως τῶν «Διηγημάτων» γνώμην, τὴν ὁποίαν διετύπωσε πρὸ τινος ὁ κ. Ψυχάρης μὲ τὴν συντομίαν καὶ σαφήνειαν: «Ὁ Καρκαβίτσα δὲν ἔγραψε κ' ἐκεῖνος μερικὰ ποῦ ἀπορεῖ κανεὶς πῶς μπόρεσε νὰ φανῇ τέτοιος ψυχολόγος, νὰ μᾶς δεῖξῃ τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ, καὶ νὰ μᾶς τῆ δεῖξῃ τόσο ἀπλᾶ καὶ μὲ τόσο βάθος;» Ἡ ψυχὴ αὕτη, ἡ τὸσον ἀπλῆ καὶ τὸσον βαθεῖα, διαφαίνεται εἰς κάθε διήγημα, εἰς κάθε σελίδα, εἰς κάθε παράγραφον τοῦ βιβλίου· μὲ τὴν ἀπλότητά τῆς σοῦ δείχνεται ὁλόφανερον ὁποῖα εἶνε, σὲ κάμνει νὰ τὴν ἐγγίσῃς καὶ νὰ τὴν ἀγαπήσῃς· μὲ τὴν βαθύτητά τῆς σοῦ ὑποδηλώνει κάτι τι σημαντικώτερον ἀκόμη μέσα τῆς κλεισμένου καὶ δυσκολοέκφραστον, τὸ ὁποῖον σοῦ ἐξεγείρει τὴν σκέψιν, σὲ βυθίζει εἰς ὄνειροπόλησιν. Ὁ κ. Καρκαβίτσα κατέχει τὸ διπλοῦν δῶρον τῆς παρατηρήσεως καὶ τῆς ἀγάπης· ἕκαστον διήγημά του δὲν εἶνε παρὰ ἡ ἀκριβῆς ἀπόδοσις τῶν ὅσα βλέπει καὶ ἀκούει· ἀλλὰ δὲν βλέπει καὶ δὲν ἀκούει παρὰ ὅσα πιστεύει ἡ ψυχὴ του, ὅσα λατρεύει ἡ καρδία του. Καλλιτεχνεῖ τοὺς ἥρωάς του, καθὼς ἐζωγράφει τοὺς ἀγίους Ἀποστόλους ὁ τοιχογράφος ἐκεῖνος τῆς Ἱταλικῆς σχολῆς, τὸν ὁποῖον μνημονεύει ὁ Γάλλος

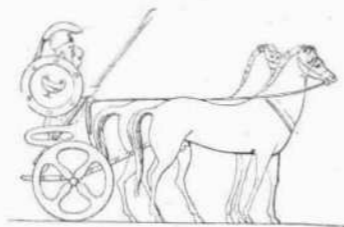
συγγραφεὺς Σερβυλιέ εἰς τὸ ὄραϊον περὶ «Φύσεως καὶ Τέχνης» βιβλίον του. Οἱ ἀπόστολοι αὐτοῦ εἶνε ἀγαθοὶ φλωρεντινοὶ ἀστοὶ ἀκριβέστατ' ἀποτυπωθέντες ἐκ τοῦ πραγματικοῦ, καὶ ὅμως εἶνε ἀληθεῖς ἀπόστολοι, πλήρεις πίστεως, ἔτοιμοι νὰ μαρτυρήσουν ὑπὲρ αὐτῆς. Ὁ κ. Καρκαβίτσα εἶνε ἐνταυτῷ πραγματιστῆς καὶ ἰδανιστῆς. Πραγματιστῆς διότι παραλαμβάνει τὸ ὑλικὸν του ἀπὸ τὸ ἀκένωτον μεταλλεῖον τῆς γύρω του λαλοῦσης φύσεως, τῶν ἡθῶν, τῶν ἐθίμων, τῶν παραδόσεων, τῶν προλήψεων, τῶν χαρακτῆρων τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ· πραγματιστῆς διότι ἀποθηκεύει εἰς τὰς διηγήσεις του πληθὸς εἰδήσεων, σημειώσεων, καὶ ἄλλων πληροφοριῶν, μήτε γεννημένων, μηδὲ κἂν ἀπλῶς παρηλλαγμένων ἀπὸ τὴν φαντασίαν, ἀλλ' ἐξηγημένων ἀπὸ τὴν μελέτην τῶν γραπτῶν ἢ ἀγράφων μνημείων τοῦ λαοῦ. Πραγματιστῆς, διότι ἔχει τὰς αὐτὰς κλίσεις καὶ προτιμήσεις μὲ τοὺς συγγραφῆς τῆς τάξεως ταύτης. «Ὁ πραγματιστῆς συγγραφεὺς, λέγει ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς ἐμβροῖθης Γαλάτης, μεταξὺ δύο ἀναλόγων ἀντικειμένων ἐκλέγει τὸ πλησιέστερον εἰς τὴν φύσιν, τὸ φέρον μᾶλλον ὄρατον τὸν τύπον τῆς. Ἐμπαθὲς ἐνδιαφέρον δεικνύει διὰ τὰ παρθένα οὕτως εἰπεῖν εἶδη, διὰ τὰς ὑπάρξεις αἰτινες τηροῦσιν ἀρχέτυπον τὴν ἀγνίαν των, διὰ τὰ ὄντα ἐπὶ τῶν ὁποῖων ἐλάχιστα ἐπέδρασαν οἱ ἐπίπλαστοι συνδυασμοὶ καὶ ἀναμίξεις. Προτιμᾷ τῶν ἀνθέων τοῦ θερμοκηπίου τὰ ἀγροτικά φυτὰ, τὰ μέρη τὰ διαφυλάσσοντα τὴν πρωτογενῆ καὶ φυσικὴν των κατάστασιν ἀπὸ τοὺς σφοδρῶς ἐρρυθμισμένους κήπους, ἐνθα τὰ πάντα φαίνονται προδιαταχθέντα ἐπὶ σκοπῷ εὐαρεστήσεως. Καταφρονεῖ τὰ μακρόθεν διὰ μηχανικῆς ἐπιενεργείας διοχετευόμενα ὕδατα, καὶ τὰς πολυτελεῖς κρήνας· δὲν ἀγαπᾷ παρὰ τὴν ἐκ τοῦ βράχου ἀναβλύζουσαν πηγὴν καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ὁποῖον πίνει ἐξ αὐτῆς εἰς τὸ κοῖλον τῆς χειρὸς του εἶνε τὸ θεϊότατον νέκταρ αὐτοῦ... Ὁ πραγματιστῆς εἶνε ἀπὸ κορυφῆς μέχρις ὀνόχων λαός, καὶ ζητεῖ ἐν τῇ φύσει πᾶν ὅ,τι αὕτη κατέχει φυσικώτερον, καὶ ἐξετάζει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὰ πρωτογενῆ στοιχεῖα καὶ τὰ μᾶλλον ὑπόστασιν ἔχοντα». Ἄλλα συγχρόνως καὶ εἰς ἴσην δόσιν ὁ συγγραφεὺς τῶν «Διηγημάτων» εἶνε καὶ ἰδανιστῆς. Ἰδανιστῆς, διότι συχνὰ πυκνὰ οἱ ἥρωες αὐτοῦ ἐξέρχονται τῶν ὁρίων τῆς πραγματικῆς ἀτμοσφαιρας ἢ ὁποῖα τοὺς περικυκλώνει, καὶ ἀπλοποιοῦνται καὶ μεγαλύνονται καὶ καθολικεύονται, καὶ ἐμφανίζονται τελειότεροι, ἢ ὅσον εἶνε δυνατόν νὰ τοὺς συναντήσῃς ἐν τῷ βίῳ, καὶ διαχύθουν τὴν ἐξοχὴν καὶ τὴν ἀκρότητα, ἐξ ὧν συναποτελεῖται τὸ ὑψηλόν. Ἰδανιστῆς, διότι στρέφεται πρὸς τὸ ποιητικὸν παρελθόν, διότι ἐξωραίζει τὸ παρόν, ἐμπνέεται ἀπὸ τὸ ἥρωικόν, ἀγαπᾷ τὸ μέγα, καὶ δὲν ἀποστέρει τὸ φανταστικόν. Καὶ ἐνῷ ἀναλαμβάνει νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν μας πρὸς τὴν πραγματικότητα, καὶ ταύτης μᾶς παρέχει προμελετημένην καὶ ἀκριβῆ εἰκόνα, μᾶς ἀπολυτρώνει ἐνταυτῷ ἀπὸ τὸ ἄχθος τῆς πραγματικότητος καὶ μᾶς φέρει νὰ ἀναπνεύσωμεν μακρὰν αὐτῆς, καὶ νὰ τὴν λησμονήσωμεν, εἰς ἀσυνήθεις κόσμους.

Τὰ δύο αὐτὰ στοιχεία τοῦ πραγματισμοῦ καὶ τοῦ ἰδανισμοῦ επικρατοῦσι, πότε τοῦτο, πότε ἐκεῖνο, εἰς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ διήγημα· ἀλλὰ πάντοτε ὁμῶς εὐρίσκονται στενωῶς συμπελεγμένα μέσα εἰς τὴν αὐτὴν ἀφήγησιν, εἰς τὴν αὐτὴν σελίδα καὶ συχνὰ πυκνὰ τόσον στενωῶς ἀνάμικτα, ὥστε νὰ ἀμφιβάλλῃς πῶς νὰ χαρακτηρίσῃς τὸ πρᾶγμα ἢ τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποῖου τὴν διπλὴν ψυχὴν ἀποτελοῦσι καὶ διμορφον ἐπιδεικνύουν. Τοιοῦτους χαρακτηρισμοὺς ματαίους, μεθ' ὅσα ὑπέδειξα, δὲν θὰ ἐπιχειρήσω βεβαίαια. Ἀλλὰ πόσον ἤθελα νὰ καταστήσω καὶ εἰς τοὺς μᾶλλον ἀγνωστοὺς αἰσθητὴν τὴν δύναμιν μεθ' ἧς ὁ συγγραφεὺς δημιουργεῖ καὶ ζωῆς πνοὴν ἐμφυσᾷ εἰς τοὺς χαρακτήρας του, τοὺς ἀπλοῦς, ἀγροίκους καὶ ἥρωϊκοὺς, τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀναπαράστασιν τοῦ περιβάλλοντος κόσμου, τὴν συμπάθειαν τὴν ὁποῖαν ἐκδηλοῖ ἐξ ἴσου πρὸς τὰ μᾶλλον ἀδάμαστα ὀρμέματα τοῦ ἐθνικοῦ ἥρωϊσμοῦ καὶ τὰ ταπεινότερα καὶ ἀθώοτατα ὄντια τῆς ζωικῆς καὶ φυτικῆς ζωῆς. Πρὸς τοῦτο δὲν ἐχρειάζετο ἢ νὰ παραθέσω ἐνταῦθα ἀποσπάσματα τῶν διηγημάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων κάθε σχολίον θὰ ἦτο περιττόν. Ἀλλὰ πρὸς ταῦτα δὲν ἀρκεῖ ὁ χώρος τῆς «Ἐστίας», καὶ περιορίζομαι μόνον νὰ σημειώσω τὰ κυριώτερα σημεῖα τῶν σελίδων των. Αἱ φυσικαὶ περιγραφαὶ πρεπόντως καὶ μὲ πλήρη γνώσιν εἶνε κατεσπαρμένα μέσα τῶν ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρω τὴν εἰκόνα τῆς πεδιάδος ἧτις ἀπὸ τὴν ὄρρῦν τῆς λοφοσειρᾶς ἐκτείνεται μ' ἐλαφροὺς κυματισμοὺς μέχρι τῆς παραλίας ἐν τῇ «Φλογέρα»· τὸν ἀγρὸν τῆς Σμάλτος· τὸ ἀλληγορικὸν καὶ φοβερὸν τέλμα μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἐνέπεσαν ὁ Γιάννης καὶ ἡ Μάρω, καὶ ὅλας τὰς λαμπρὰς καὶ ὑπερφυεῖς ἐμφανίσεις τοῦ ποιητικοῦ αὐτοῦ πεζογραφημάτων· τὰς ἀνθρωπιάτας περιγραφὰς τοῦ λαγκαδιοῦ τοῦ Μπάστα καὶ τῶν ἄλλων τοπίων τοῦ «Ἀφωρισμένου» καὶ παρ' αὐτὰς τὴν ἀλησμόνητον παράστασιν τῆς τελετῆς τοῦ ἀφορισμοῦ καὶ τὴν ἄλλην ἐκείνην τῆς Ἀναστάσεως μεταξὺ τῶν βλάχων. Ἰδιαιτέρην θέσιν κατέχουσιν εἰς τὰς σελίδας ταύτας αἱ ζωογραφίαι· ὁ ποιητὴς ἐξαιρετικὴν προσοχὴν καὶ συμπάθειαν ἐπιδεικνύει πρὸς τὰ ζῶα, ποῦ ὑπηρετοῦν τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου ἢ προσθέτουν εἰς τὰς τέρψεις του, ἢ καὶ τὸν παρενοχλοῦν ἀκόμη καὶ τὸν πολεμοῦν. Ἀναμιγνύονται εἰς τὰς ιστορίας του οἱ καψαλοὶ σκύλοι, αἱ τιτυβίζουσαι ὄρνιθες, οἱ εὐρωστοὶ ἵπποι, τὰ γαλιὰ, τῶν ὁποίων λεπτομερῶς περιγράφει τὰ κωμικὰ συμπλέγματα, οἱ μικροὶ στρουθοὶ τῶν ὁποίων τοὺς ἐρωτας ἐπὶ τῆς κυρτοῦς μιᾶς κυπαρίσσου μὲ κατάνυξιν ἐκθέτει, τὰ δυσώνημα ἐρπετὰ, οἱ ἀστρίτες καὶ οἱ δεινδρογαλιεῖς, αὐτὰ τὰ ποντικᾶκια, τῶν ὁποίων χαριέστατα παριστᾷ τοὺς περὶ ὑπάρξεις ἀγῶνας, αἱ οἰκόσιτοι κατσίκες τῶν ὁποίων τὸν τοκετόν, ὡς ἀνθρωπίνων ὄντων, μὲ πόνον εἰκονίζει, μέχρι καὶ τῶν σαλιγκάρων ποῦ «στρέφουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τοὺς μικκύλους, ὡς κόκκινον σινάπεως ὀφθαλμοῦς των, καὶ κινοῦν τὰ κερατάκια των καὶ κμακρώνουν». Προσηλώνεται εἰς τὰ φυτοζωοῦντα καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα, ὡς νὰ αἰσθάνεται καὶ οὗτος αὐτομάτως ὅτι πιστεύει ὁ μέγας Τολστόης, ὅστις

εἶπε κάπου: «Μακχίριος ἐκεῖνος εἶνε ὅστις ὀλιγώτερον σκέπτεται· ὁ χωρικός ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ τὸν κύριον, τὸ δένδρον περισσότερον ἀπὸ τὸν χωρικὸν καὶ ὁ θάνατος μιᾶς δρυὸς λυπεῖ τὴν πλάσιν περισσότερον ἀπὸ τὸν θάνατον μιᾶς πριγκιπίσσης». Ἀλλ' ὅτι πρὸ παντός ἀποτελεῖ τὴν ἀξίαν τῶν διηγημάτων εἶνε οἱ ἄνθρωποι οἱ παριστάμενοι καὶ δρώντες ἐντὸς αὐτῶν. Εἶνε ὁ Μῆτρος, εἶνε ἡ Σμάλτω τῆς «Φλογέρας» ἡ ψυχολογικὴ ἀνάλυσις τῶν αἰσθημάτων τῆς ὁποίας, ἐνῶ ἀναδεικνύει τὴν λεπτόνοιαν τοῦ συγγραφέως, ἐξασθενίζει κάπως τὴν ἐνάργειαν χωριαιοπούλας ὡς αὐτὴ εἶνε ὁ Γιάννης καὶ ἡ Μάρω, ἡ Κυρὰ Ρήνη καὶ ἡ Κυρὰ Καλὴ, ἥρωες φοβεροὶ καὶ μαρτυρικοὶ μύθου θαυμασίου, ἀνυψούμενοι μέχρι συμβολικῶν παραστάσεων τῶν σημαντικωτάτων ἐνοσιῶν, εἶνε ἡ Μαλάμω καὶ ὁ Ζάχος τοῦ «Σπαθόγιαννου», ραψωδίας μᾶλλον ἢ διηγήματος, εἶνε ἡ δραματικὴ καὶ συγκινητικωτάτη ἱστορία τοῦ «Ἀφωρισμένου», ἀριστουργήματος εὐρέσεως καὶ οἰκονομίας, εἶνε οἱ ἐξοχοὶ «Νέοι θεοὶ», ὑπὸ μορφήν συντόμου διηγήματος εὐρεία καὶ μὲ ἐπικὸν μεγαλεῖον συνάντησις καὶ σύγκρουσις ὄχι δύο χαρακτήρων, τοῦ ἐνωμοστάρχου Παπαθεοδωρακοπούλου καὶ τοῦ γέροντος ἀρματωλοῦ Χειμάρρα, μὲ τέχνην ζηλευτὴν ἐκτυλισσομένων, ἀλλὰ δύο ἐποχῶν, δύο κόσμων, εἶνε αἱ «Ἡμέραι τῆς Γρηᾶς», τόσον πνευματώδες παραμῦθι καὶ τόσον θλιβερόν διήγημα· εἶνε τὰ καρσφυλλία τοῦ Σπαθόγιαννου καὶ τοῦ Χειμάρρα, ὁ πύργος τοῦ βουνοῦ, οἱ κλέφτες μέσα εἰς τὸ Μεσολόγγι, ἡ καταδίωξις τοῦ Γιάννου καὶ τῆς Μάρως ἀπὸ τὴν Μάγισσαν, τὸ δωμάτιον τῆς κυρὰ Ρήνης, ἡ μεταμόρφωσις τῆς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν τοῦ Μῆτρος, ἡ ἐν τέλει ἀποθέωσις τῶν δύο παιδιῶν, ἡ ξορκίστα Σμαράγδω, ὁ Φλεβάρης καὶ ὁ Μάρτης, ἀναμῆς πρόσωπα καὶ πράγματα, ὅλα ἐμφυα καὶ παραστατικὰ, σημαντικὰ, ἐλληνικὰ, πραγματικὰ, ποιητικὰ, τίποτε ἀνοήσιον ἢ ἄχρουν, περιττόν ἢ εὐτελές.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἀνεκάλεσεν εἰς τὸ εἶνε τὸν μαγικὸν τοῦτον κόσμον, τριάντα χρόνων δὲν θὰ εἶνε ἀκόμη, τὸν ἱατρὸν ἐπαγγέλλεται διὰ νὰ ζήσει, ζῆνν γλώσσαν καμμίαν δὲν γνωρίζει, φραγκικῶν φιλολογικῶν κάτοχος δὲν εἶνε, εἰς τὴν ἀρχὴν ἀκόμη εὐρίσκειται τοῦ ἔργου του, τὰ διηγήματά του μὲς παρέχει ὡς τὰ πρῶτα δείγματα τοῦ πνεύματός του, σχεδὸν δὲν τ' ἀναγνωρίζει πλέον, καὶ μὲ περιφρόνησιν ἐξεγράθη περὶ αὐτῶν εἰς τὸν πρόλογον τῶν διηγημάτων του. Τὸ διατὶ, πρέπει νὰ τὸ ἐξετάσω, καὶ θὰ τὸ ἐξετάσω προσεχῶς.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

Ο ΒΟΥΒΟΣ

Τονε θυμοῦμαι τὸ δύστυχο. Λιγνὸ, ἀψηλὸ, καὶ νόστιμο παλλικάρι. Εἶτανε γεννημένος βουβός. Πῆει νὰ πῆ, εἶταν καὶ κουρός. Σὰ νὰ μὴν τοῦφταν αὐτὲς οἱ στερήσεις εἶχε μείνει κι ὄρφανός ἀπὸ πέντε χρονῶ. Μιὰ γειτόνισσα τὸν πῆρε καὶ τὸν ἀναθρεψε. Διηλάθῃ τὸν ἔμαθε νὰ κουβαλῇ νερό, νὰ λουρίζῃ, καὶ νὰ κουβῇ τὸ μωρὸ, σὰ δὲν εἶχε ἄλλη δουλειά.

Μαζὶ μ' αὐτὸ τὸ μωρὸ μεγάλωσε κι ὁ Βουβός· καὶ τὸ μωρὸ σὰ μεγάλωσε, φοροῦσε κεντούτσικα ρουστανάκια. Εἶταν κορίτσι τὸ μωρὸ ποῦ κουνοῦσε ὁ Βουβός.

Σὰν ἀδέρριχα κατάντησαν. Καὶ σὰν ἀδέρριχα μεγάλωναν. Ἡ μικροῦλα εἶταν ἡ μόνη ποῦ δὲν τὸν πείραζε. Ὡς κ' ἡ μάνα τὸν περιγελοῦσε, μ' ὅλη τῆς τὴν καλὴ καρδιά. Στὰ χωριὰ τὸ περιγελοῖο νὰ λείψῃ δὲ γίνεται. Σκάνουν καὶ πηγαίνουνε στὸ καλὸ, ἀν δὲν περιγελάσουν ἕνα βουβό. Καὶ στὴν ἀνάγκη, ἄς μὴν εἶναι καὶ βουβός.

Τονε θυμοῦμαι ὡς δεκαπέντε χρονῶν, καὶ τὴ μικροῦλα ὡς δέκα. Τὸν θυμοῦμαι σὰν πῆγαίαν τὸ βράδυ στὴ βρύση μαζὶ. Κάποιοι τοῦρριχτε τοῦ βουβοῦ ἕνα πετραδάκι, ἢ καὶ πεπονόφλουδο. Δὲν τὸ λησμονῶ τὸ πρόσωπό του τὸ πικραμένο καὶ τὸ λυπητερό, καθὼς γυρίζε κ' ἐβλεπε τὴ μικρὴ, σὰ νὰ τῆς εἶλεγε. «Βλέπεις, τί θὰ πῆ νὰ εἶσαι βουβός;» Ἡ μικρὴ τότες κοίταζε γύρω, μὲ μάτια ποῦ τινάζανε σπίθες. Ἄλλοι στον ἀν τὸν ἐπαίρνε τὸ μάτι τῆς τὸ θεσμαιχτή ποῦ πέταζε τὸ πετραδάκι ἢ τὸ φλουδο ἀπάνω στὸ σύντροφό τῆς.

Τονε θυμοῦμαι καὶ στὸ πανηγύρι τὸ δύστυχο τὸ βουβό. Εἶτανε μεγαλύτερος τώρα. Σωστὸ παλλικάρι. Πάλι μὲ τὴν κόρη καὶ μὲ τὴ μάνα τῆς τῆ γριά. Σωστὴ κοπέλλα κ' ἡ κόρη τώρα. Ὅχι πολὺ ὄμορφη, μὰ νόστιμη, νόστιμη κι ἀφράτη σὰ μῆλο μαγιάτικο. Τὴ θυμοῦμαι σὰ χόρευε μαζὶ μὲ τίς ἄλλες γειτόνισσες. Ὁ Βουβός, — ὅλη του ἡ ἀκοὴ κι ὅλη του ἡ μιλιὰ εἶτανε μαζεμένη στὰ ζωηρὰ μάτια του, καὶ στὰ πρόσχαρκα χεῖλη του. Δὲ χόρταινε νὰ τὴν κμακρώνῃ, καὶ νὰ τῆς δίνῃ θάρρος μὲ τὰ χαιδευτικά του γνεψίματα. Δὸς του καὶ χόρευε ἡ κοπέλλα, δὸς του καὶ λαρορηθοῦσε ὁ ἀνοιχτόκαρδος ὁ Βουβός.

Ἄχ, τονε θυμοῦμαι καὶ τὴ στερινὴ φορὰ ποῦ τὸν εἶδα! Περπατοῦσα μιὰ βραδυὰ μοναχός μου στὴν ἀρογιαλιά. Πῆγα ὡς τὸν κάθο, στάθηκα σ' ἕνα βράχο, καὶ κοίταξα τὰ ἦσυχά καὶ βαθιὰ νερά. Στὸ πλάγι μου εἶτανε μιὰν ἄλλη πέτρα, πιὸ μέσα κατὰ τὴ θάλασσα. Καὶ δίπλα στὴν πέτρα, ἀπὸ τὸ δικὸ μου τὸ μέρος, ἐπλεε κάτι, ποῦ δὲν ἄργισα νὰ καταλάβω τί εἶταν. Ἐπλεε ἦσυχά καὶ βαριὰ, καὶ κάθε λίγο τὸ χτυποῦσε κ' ἕνα κύμα στὴν πέτρα. Πάγω κοντήτερα, δὲν εἶχα λάθος. Εἶταν ἄνθρωπος, κ' εἶταν ὁ δύστυχος ὁ Βουβός!

Ἰσα ἴσα ὅτι στεφανώθηκε ἡ μικροῦλα!

A.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΞΕΝΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΠΕΤΡΟΣ ΛΟΤΙ

Τὸ ἀληθὲς ὄνομα τοῦ Πέτρου Λοτὶ εἶνε Ἰουλιανὸς Βιῶ. Ὡς γνωστόν, ὁ διάσημος συγγραφεὺς, τὸν ὁποῖον ὁ συναδελφος αὐτοῦ Μωπασσάν ἐν Ἐκθέσει περὶ τῆς γαλλικῆς μυθιστοριογραφίας κατὰ τὸν 19 αἰῶνα ἀπεκάλεσε «πρῶτον τῶν ἐν πεζῷ λόγῳ ἰδιοφαντάστων ποιητῶν», (prince des poètes fantaisistes en prose), εἶνε ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ. Γεννηθεὶς ἐν Ροζερφόρ τὸ 1850, εἰσήλθε δεκαεπτὰ ἐτῶν, τὸ 1867, εἰς τὴν Ναυτικὴν Σχολὴν, καὶ μετὰ δύο ἔτη ὡς δόκιμος ἐπεχείρησε τὸν πρῶτον αὐτοῦ πλοῦν καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Βραζιλίαν· ἡ φύσις τῶν τροπικῶν ἐπληξέε κατὰ πρῶτον ἰσχυρῶς τὴν φαντασίαν τοῦ μέλλοντος συγγραφέως. Ἐπελθόντος τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου, ὑπηρετήσεν ἐπὶ καταδρομικοῦ τινος, περιπλέοντος ἐν τῇ Βαλτικῇ· περατωθέντος δ' αὐτοῦ, ἐταξίδευσεν εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν, εἶδε τὸ Ταϊτί, καὶ ἐκεῖ ἐνεπνεύσθη τὸ μυθιστόρημά του «Ὁ γάμος τοῦ Λοτὶ», ὅπερ ἐδημοσίευσεν μετὰ ἔτη.

Μετὰ διετὴ ἀπουσίαν ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν, ὑπηρετήσεν ἐν τῷ στόλῳ τῆς Μεσογείου, μεθ' ὃ ἡ ναυτικὴ ὑπηρεσία τὸν ἔφερεν εἰς τὴν Σενεγάλην, τόπος εἰς ὃν ὀφείλεται τὸ ἄλλο ἔργον του τὸ φέρον τίτλον «Μυθιστόρημα τοῦ Σπαχῆ». Ἀλλὰ πρὸ πάντων κατέθελε τὸ πνεῦμά του ἢ θεὰ τῆς Ἀνατολῆς· ὠνειροπόλησε νὰ ζήσει ὡς Ἀνατολίτης· τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του ἐν Κωνσταντινουπόλει διήρηγετο ἐνδεδυμένος καὶ διακιτῶμενος ὡς Τούρκος. Τὸ 1880 παρέστη εἰς τὴν ναυτικὴν ἐπίδειξιν τοῦ Δουλοῖνου, καὶ μετὰ ἔτος, ὑπηρετῶν ἐν τῷ στόλῳ τῷ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἐνδόξου ναυάρχου Κουρμπέ, ἀπῆλθεν εἰς Τυγγίνον. Ὅτε ἀπέθανεν ὁ Κουρμπέ, ὁ Λοτὶ εὐρισκόμενος ἐν Μάκουγα, ἔγραψεν ἐξοχὸν ἄρθρον, ἐξαίρων τὰς ἀρετὰς τοῦ δοξασαντος τὴν Γαλλικὴν σημαίαν ναυάρχου. Ἐπελθούσης τῆς εἰρήνης μετὰ τῆς Σινικῆς, ὁ Λοτὶ ἐπὶ τοῦ πλοίου ὁ «Θριαμβευτὴς» ἐπεσκέφθη τὴν Ἰαπωνίαν. Τὸ 1890 ἔμαθε τὴν ἐκλογὴν του ὡς μέλους τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἐν Ἀλγερίῳ, ὑπηρετῶν ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος «Τρομερός».

Τὸ ναυτικὸν στάδιον τοῦ Λουδοβίκου Β' ἐπισημαίνει ἡ δόξα τοῦ Πέτρου Λοτί. Τὰ ἔργα τοῦ Λοτί δὲν εἶνε κυρίως ἢ ἐντυπώσεις ἐκ τῶν τόπων τοὺς ὁποίους εἶδε, περιγραφαὶ τῶν μακρυνῶν καὶ φωτεινῶν χωρῶν τὰς ὁποίας ἐγνώρισεν, ὑπομνήσεις τῶν ἀλλοκότων πλασμάτων μὲ τὰ ὁποία ἐκεῖ πέραν συνεδέθη. Τὰ ἔργα του, εἰς τὰ ὁποία πάντοτε ὁ συγγραφεὺς ἐμφανίζεται πρωταγωνιστῶν, μόλις δύνανται νὰ κληθῶσι μυθιστορήματα, εἶνε δὲ μᾶλλον ποιητικὰ ἀπομνημονεύματα συνθεσιμῆ ἀφροντίσως διὰ λαμπρότητος χρωμάτων ἐκθαμβούσης καὶ συγκινούσης μέχρι δακρύων ἀπλότητος. Τινὲς θεωροῦσιν ὡς τὰ ωραιότερα ἔργα τοῦ Λοτί, τὸν «'Αδελφὸν Ὑβ'», δημοσιευθέντα τὸ 1885, οὗτινος ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν Βρετανίᾳ, καὶ τὸν «'Ισλανδὸν Ἀλιέα», ὅστις κυρίως ἀνομολογεῖται ὡς τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ ποιητοῦ. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου τῶν ἔργων του, πανταχοῦ διαφαίνεται ἡ ἀριστοτεχνικὴ δύναμις τοῦ Λοτί πρὸς γραφικὴν μᾶλλον ἀναπαράστασιν τοῦ ἐξωτερικοῦ διακόσμου τῆς φύσεως ἢ πρὸς ψυχολογικὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐν τῷ διακόσμῳ τούτῳ δρώντων πλασμάτων, τῶν ὁποίων ἄλλως τε ἢ ψυχὴ διατελεῖ ἐν ἀγρίᾳ πρωτογενεῖ καταστάσει, οὐδὲ παρουσιάζει τι περίπλοκον, ἄξιον νὰ τὸ ἀνατάμη ὁ ψυχολόγος. Ἐν τῷ «Γάμῳ τοῦ Λοτί» ἀπεικονίζεται τὸ Ταίτι, ἡ μαγικὴ νῆσος μὲ τὸ αἰώνιον ἔαρ τῆς, ἐν τῷ «Μυθιστορήματι τοῦ Σπαχῆ» ἡ ἀμμόδης καὶ ζηρὰ καὶ διακεκαυμένη Σενεγάλη, ἐν τῷ «'Αζυαδὲ» ἡ Θεσσαλονίκη καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις, ἐν τῷ «Κυρία Χρυσανθέμου» ἡ Ἰαπωνία, ἐν τῷ «Ναύτη», τῷ νεωτάτῳ αὐτοῦ ἔργῳ, αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου. Τὸν Λοτί ἐμπνέουσιν αἱ ἐξωτικαὶ ζῶναι, αἱ χάραι τὰς ὁποίας δὲν κατέκλυσε ὁ πολιτισμὸς, οἱ ἐν φυσικῇ καταστάσει εὐρισκόμενοι ἄνθρωποι. Ἡρωίδες του εἶνε ἡ Ρακαῦ, ἡ Φατουρκαί, ἡ Πασκάλα Ἰθάνοβις, ἡ Σουλέμα, ἡ Ἀζυαδὲ, ἡ Γωδ Μέβελ, πλάσματα ἡμίχρηια, ζῶντα ἐλευθέρως ὑπὸ τὰς ὄψεις τῆς φύσεως, ἄνη τῶν δασῶν. Ἡρώες του εἶνε ὁ Πειράλ, ὁ καλὸς Σπαχῆς, ὁ Ὑβ Κερμαδέκ, ὁ ναύτης τῆς Βρετανίας, ὁ ἀλιεύς Γιάν, ἀπλοὶ καὶ ἀπαίδευτοι καὶ κατὰ φύσιν ζῶντες.

Ὁ Λοτί πλουσίαν φαντασίαν δὲν ἔχει· στερεῖται τῶν δῶρων τῆς εὐρέσεως· τὰ διηγήματά του δὲν πλέκονται περὶ τινὰ μῦθον· ἀλλ' ἀκριβῶς ἢ ἀπλότης τῆς διασκευῆς τῶν, δείγμα τῆς ἐξόχου φιλολογικῆς εἰλικρινείας καὶ φιλαληθείας τοῦ συγγραφέως, παρέχει εἰς ταῦτα θέλητρον βαθύτατα εἰσδύον εἰς τὰς καρδίας. Ὁ Λοτί, κατὰ τὴν κρίσιν ἐνός ἐκ τῶν θαυμαστῶν του, δὲν λαλεῖ ἢ περὶ ὄσων εἶδε, δὲν περιγράφει ἢ ὅσα ἐγνώρισεν. Ἀλλὰ τὸ παρατηρητικὸν αὐτοῦ εἶνε ἐκτάκτου δυνάμεως. Ὁ ἐγκέφαλος αὐτοῦ εἶνε εἶδος τι μυστηριώδους χωνευτηρίου ἐν τῷ ὁποίῳ πάντα τὰ φαινόμενα συμπυκνούνται, καθαρίζονται, ἐξατμίζονται. . . Μεθ' ὃ ἀποκαλύπτεται τὸ ἔργον, πλήρες ὀξυνοστατων λεπτομερειῶν περὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἐντυπώσεων· πλήρες ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τῶν ἀρωμάτων, τῶν ἀνταυγείων τῶν χρωμάτων, τῶν ἀποτάτων ἀπηγήσεων σβουνομένων ἀρμονιῶν, καὶ τῶν

ὄνειρωδεστέρων ὀνειρῶν· πάντα ταῦτα συνδέονται πρὸς ἀβροτάτας ἀναλύσεις βαθέων συναισθημάτων, πρὸς τρυφερότατα ἀνθρώπινα αἰσθήματα, πρὸς συνεχεῖς ρεμβασμούς, καὶ διερμηνεύονται δι' ὕψους ὄλων ἰδιάζοντος.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁ Πέτρος Λοτί εἶνε συγγραφεὺς ἀπὸ κορυφῆς μέχρις ὀνύχων πρωτότυπος. Τὴν πρωτοτυπίαν του δὲ ταύτην περιφανῶς ἐξεδήλωσεν ἐν τῷ λόγῳ τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησεν εἰσελθὼν εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν· ὁ λόγος οὗτος καὶ κατὰ τὰς διατυπωθείσας γνώμας καὶ κατὰ τὸν τρόπον τῆς διατυπώσεως αὐτῶν πολὺ διαφέρει τῶν εἰς ὁμοίας περιστάσεις ἐξ ἀκαδημαϊκῶν χειλέων ἀκουσμένων ρητορικῶν συνθέσεων. Ὁ Λοτί συνέθηκε καὶ τὸν εἰσιτήριον λόγον του κατὰ τὴν ἰδίαν σχεδὸν αὐτοβιογραφικὴν μέθοδον καθ' ἣν καὶ τὰ ἔργα του, ὥστε ὁ ὑποδεχθεὶς αὐτὸν ἀκαδημαϊκὸς Μεζιέρ πνευματωδέστατα παρετήρησεν ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου του: «Μὲ ἐστερήσατε τῆς μᾶλλον εὐαρέστου φροντίδος· ἐλάλησατε περὶ ὑμῶν αὐτῶν ὡς ἐγὼ θὰ ὠμίλου, ἂν δὲν μ' ἐπρολαμβάνετε.» Ἄλλ' ὁ νέος ἀκαδημαϊκός, μὴ περιορισθεὶς εἰς τὴν καινοτομίαν ταύτην, ἐπετέθη καὶ κατὰ τῶν δύο μεγαλωνύμων σχολῶν τῆς συγχρόνου μυθιστοριογραφικῆς παραγωγῆς, τῆς φυσιοκρατικῆς καὶ τῆς ψυχολογικῆς, ἐπλεξε τὸ ἐγκώμιον τοῦ αἰωνίου ἰδανικοῦ, καὶ πολλὰς ἄλλας γνώμας περὶ τέχνης καὶ φιλολογίας ὑπέβαλεν· ἐδήλωσεν ὅτι δὲν ἀναγινώσκει βιβλία, καὶ ὅτι δὲν ἐπιμελεῖται τῆς οἰκονομίας τῶν ἔργων του: «Ἀκριβῶς εἰπεῖν, ἐγὼ ποτὲ δὲν συνέθεσα μυθιστόρημα· γράφω ὅταν τὸ πνεῦμά μου κυριεύῃ κάτι τι, ὅταν τὴν καρδίαν μου πιέξῃ κάποια θλίψις· καὶ πάντοτε εἰς τὰ βιβλία μου ὑπάρχει εἰς πολὺ μεγάλην δόσιν ἢ ὑποκειμενικότης μου.»

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Γιγαντιαῖος ἐλέφας

Μεταξὺ τῶν θαυμάτων τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως ἐν Σικάγῳ συγκαταλέγεται καὶ αἰθεῖσα χοροῦ γιγαντιαία μεθ' ἑστιατορίου ἔχουσα σχῆμα ἐλέφαντος. Ἡ ράχις τοῦ ἐλέφαντος ἀπέχει 42 μέτρα περίπου ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, τὸ δὲ μήκος τοῦ ἐλέφαντος μετὰ τῆς κεφαλῆς εἶνε 70 μέτρων περίπου. Τῇ βοήθειᾳ ἐσωτερικοῦ μηχανισμοῦ περιστρέφει ὁ ἐλέφας οὗτος τὸ κολοσσαῖον σῶμα του, κινεῖ τὴν οὐρὰν, τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὰ ὦτα· τὸν κολοσσῶνα ὁμοῦς τῆς παραστάσεως ἀπαρτίζουσιν οἱ φοβεροὶ μυκηθμοὶ του. Ὁ ἐλέφας οὗτος ἔχει δύο πατώματα· ἐν τῷ κατωτέρῳ εἶνε ἡ αἰθεῖσα τοῦ χοροῦ καὶ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ τὸ ἐστιατόριον. Τὸ ὅλον φωτίζεται δι' ἀπλέτου ἠλεκτρικοῦ φωτός καὶ ἐκόστισεν 1,250,000 φράγκων.

Ἀνάπτει ὁ κεραυνὸς ζῶντα δένδρα:

Ὑπὸ πολλῶν εἰσέτι ἀμφισβητεῖται ἐκ τῶν κεραυνῶν ἀνάπτει ζῶντα δένδρα. Ὅθεν εἶνε ἀξιόσημῶν τὸ ἀκόλουθον περιστατικὸν παρατηρηθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Strehle, καὶ ἀνακοινωθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Tubeuf εἰς τὴν «'Επιστημονικὴν δασονομικὴν Ἐφημερίδα». Εἰς πύκνην 80 ἐτῶν καὶ 32 μέτρων ὕψους, εἶχεν ὁ κεραυνὸς

ΑΝΑ ΤΟ ΑΣΤΥ

Ἐρχεται! Ἐρχεται!

Δὲν εἶνε κραυγὴ χαρῆς καὶ ἀνυπομονησίας, ἀλλὰ φρίκης καὶ τρόμου.

Πρόκειται περὶ τῆς χολέρας, τῆς ὁποίας τὸ σκέλετωδες φάσμα ταράσσει καὶ πάλιν τοὺς θερινούς μας ὕπνους. Καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν ἔχι ἀδίκως καὶ ἀνευ λόγου. Ἡ χολέρα ἐγκατεστάθη πλησίον μας καὶ παραδοκεῖ ζητούσα νὰ εἰσβάλῃ. . . Αἱ πρώται εἰδήσεις ἐκ Σμύρνης, πρὸς τὰς ὁποίας ἐδυσπιστήσαμεν, ἐπαληθεύονται. Ἡ βροτολογίος ἐφθόνησε τὴν ὠραίαν Ἰωνίαν καὶ ἐξέτεινε ἐπ' αὐτῆς τὸ ἀθράγγον τῆς δρέπανον. Καθημερινῶς μᾶς ἀναγγέλλονται τὰ κρούσματα, αἱ ἐνέργειαι, οἱ φόβοι. Καὶ αἱ εἰδήσεις τῆς γειτονικῆς συμφορᾶς μᾶς ἀφύπνισαν ἐκ τοῦ ληθάργου μας. Ὅτι πρὸς ἄμυνάν μας ἐπεδύλλετο νὰ κίωμιεν, τὸ ἐκάμαμεν. Τὸ Ἰατροσυνέδριον συνηθῆθε, καθαρῶς ἐπεδύλλετο, ἡ Δημηκρηγία ἔλαβε μέτρα περὶ καθαρότητος, αἱ ἐφημερίδες ἔγραψαν ἄρθρα ὡς σαλπίσματα. Ἄν μὲ ὅλα αὐτὰ θελήσῃ νὰ μας ἐπισκεφθῇ ἡ χολέρα, καλῶς νὰ ὄρισῃ. Ὅτ' ἐν τῷ ὑποδεχθῶμεν ὅπως πρέπει. . .

+

Βαθῶς συνεκίνησε τὴν πόλιν μας ὁ θάνατος τοῦ γηραιοῦ Ἀνδρέου Καλλιάνη, τοῦ ἰδιαίτερου γραμματέως τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως. Ἐν τῷ προσώπῳ του ἀπολέσθη τύπος αὐλικῆς σπάνιος. Σεμνὸς τὸ ἦθος, ἄβρος τοὺς τρόπους, φιλόφρων πρὸς ὅλους, ἐχέμυθος καὶ ἀφωσιωμένος, ὁ Ἀνδρέας Καλλιάνης ὑπηρετεῖ τὸν Βασιλέα μετὰ τοῦ ζήλου ἐκείνου τῆς πίστεως καὶ τῆς πεφωτισμένης προθυμίας, ἥτις καθίστα αὐτὸν πολῦτιμον καὶ ἀληθῶς δεσκαναπλήρωτον. Τὴν κηδείαν του γονομένην τὸ παρελθὸν Σάββατον, ἠκολούθησαν οἱ τὰ πρώτα φέροντες παρ' ἡμῶν, ἐπὶ τῆς σωροῦ του δὲ κατετέθησαν εἴκοσι στέφανοι μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶς καὶ ἐκ μέρους τοῦ Βασιλέως.

+

Τὴν π. Κυριακὴν ἐγένοντο ἐν Κηφισίᾳ οἱ προαγγελθέντες Ἀγῶνες τοῦ Πανελληνίου Ποδηλατιστικοῦ Συλλόγου. Τὸ θέμα ἦτο ἐξόχον καὶ πρωτοφανὲς παρ' ἡμῶν, κόσμος δὲ πολὺς μετέδῃ ἐξ Ἀθηνῶν διὰ νὰ το ἀπολαύσῃ. Ἐν τῇ βασιλικῇ ἐξέδρᾳ παρευρίσκειτο ἡ Α. Υ. ὁ πρίγκηψ Νικόλαος, προστάτης τοῦ Συλλόγου καὶ πρόεδρος τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπείας· τὰς ἐκτέρωθεν δὲ τιμητικὰς θέσεις κατέσχον οἱ προσκεκλημένοι, τοὺς ὁποίους μετ' ἐξαιρετικῆς εὐγενείας ἐδεξίσοντο οἱ κοσμητῆρες. Οἱ ἀγῶνες ἤρχισαν τὴν 6 μ. μ. Μετὰ τὴν γραφικὴν παρέλασιν τῶν μελῶν τοῦ ποδηλατιστικοῦ Συλλόγου, ἐν στολῇ λευκοκίτῳ, ἐγένετο ὁ ἀ' ἀγὼν, δρόμος διεγυλίωτον μέτρων, μεταξὺ δὲ 9 διαγωνισθέντων ἔτυχον τοῦ βραβείου οἱ κ.κ. Κοκκινιώτης καὶ Νάστος. Κατὰ τὸν β' ἀγῶνα διεγωνίσθησαν ἐννέα μικροὶ ποδηλατισταί, νικητοῦ ἀναδειχθέντος τοῦ δεκατριετοῦ μα-

ἀπανθρακώσει τὸν φλοιὸν τῆς κορυφῆς μήκους 4 μ., ὡς καὶ ἀριθμὸν τινὰ κλάδων τῆς κορυφῆς καὶ δὴ οὕτως ὥστε ὅλοι οἱ βαθμοὶ τῆς καύσεως, ἀπὸ ἰσχυρᾶς ἀπανθρακώσεως τοῦ φλοιοῦ καὶ ἀπωλείας τῶν βελονοειδῶν φύλλων, μέχρι τῆς ἐλαφροτάτης καύσεως ὑπῆρχον. Οἱ κεκαυμένοι κλάδοι εὐρίσκοντο ἐπὶ τοῦ νοτιοδυτικοῦ μέρους, ἐξ οὗ καὶ ὁ κεραυνὸς ἠκολούθησε τὸν δρόμον του πρὸς τὸν κορμόν. Ἐνταῦθα ἐπήδησε πρῶτον 9 μέτρα στελέχους μετὰ κλάδων καὶ βελονοειδῶν φύλλων, ὅπως πάλιν, δύο μέτρα μακρότερον, διακρήξῃ τὸν φλοιὸν. Ἀφῆκε πάλιν δύο μέτρα φλοιοῦ ἐντελῶς ἀθίκτου, ὅπως κατόπιν, ἐν μέρει μὲν μόνον κατὰ τόπους ἀποσπάσῃ τὸν φλοιὸν, ἐν μέρει δὲ κατασχίσῃ τούτον εἰς μεγάλα τεμάχια. Εἰς τὸ κατώτατον μέρος τοῦ κορμοῦ εἰς ὕψος 4 μέτρων ἀπεσπάσθη τέλος ἀρκετὰ μέγαλον τεμάχιον φλοιοῦ, ὁ δὲ κορμὸς ἔχων 0,56 μέτρων διάμετρον διεκρήχθη. Ὁ κεραυνὸς λοιπὸν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἤναψε τὴν ζῶσαν καὶ πλήρη βελονοειδῶν φύλλων κορυφήν, τὸ δ' οὕτω ἀνάψαν μέρος ἔκλυσε τὰ περίξ αὐτοῦ, μέχρις ὅτου πάλιν τὸ πῦρ ταχέως ἐσβύσεν.

Ὑδροποδύλατον

Εἰς ἐκ Μονάχου μηχανικὸς πρόκειται λίαν προσεχῶς νὰ ταξιδεύσῃ ἀπὸ τὸ Τέγελ εἰς τὸ Ἀμβούργον διὰ τοῦ ποταμοῦ ἐφ' ἐνός ὑδροποδηλάτου ἢ ὑδροταχυτρόχου τὸ ὅποσον αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐφεῦρε. Ὅτ' ἄδῃ μετὰ τοῦ τρίτροχου του ὅτι τῷ εἶνε χρήσιμον πρὸς τροφήν καὶ διὰ τὰς σωματικὰς του ἀνάγκας, οὕτως ὥστε κατὰ τὸ ταξίδιον νὰ μὴ ἔχη ἀνάγκην νὰ σταθμεύῃ εἰς τὴν ξηρὰν. Σκέπτεται νὰ διανύσῃ τὸ διάστημα τούτου εἰς τρεῖς ἡμέρας. Ἀπὸ τὸ Ἀμβούργον θὰ ὑπάγῃ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὸ Καλά καὶ ἐκεῖθεν σκοπεῖ ὁ Βαυαρὸς νὰ διέλθῃ τὸν πορθμὸν ἐπὶ τοῦ εὐθραύστου ποδηλάτου του ἐντὸς 4 ὥρων. Τὸ ποδηλάτον του ὁμοιάζει πρὸς τὰ συνήθη τρίτροχα ποδήλατα, μόνον οἱ τροχοὶ συνίστανται ἀπὸ κοίλους καὶ κενούς ἀέρος δίσκους, οἵτινες φέρουσιν εἰς τὰ πλάγια μικρὰς πτέρυγας δι' ὧν καθίσταται δυνατὴ ἢ πρὸς τὰ πρόσω κινήσις. Ὁ ἐφευρέτης συνέλαβε μάλιστα τὸ τολμηρὸν σχέδιον νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ ὑδροποδηλάτου του τὸν Ὀλεανόν, πικανὸν δὲ νὰ ὑπάγῃ καὶ εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ Σικάγου.

Μεταδόδοι διὰ τοὺς ἵππους

Ἡ γαλλικὴ «'Εφημερίς τῶν πιλοποδῶν» διαλαμβάνει περὶ ἐνδιαφέροντος νεωτερισμοῦ διὰ τοὺς ἵππους. Ἡ ὑπερβολικὴ θερμότης ἢ παρατηρηθεῖσα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τινὰ ἐφευρετικὴν κεφαλὴν τῶν Βορδιγάλων νὰ ἐροδιᾶσθαι τοὺς ἵππους μὲ ψαθίνους πετάσσους, τόσον δὲ πρακτικὸν ἀπέδειξεν ἡ πείρα τούτο, ὥστε τάχιστα εἰς ἀπαντα τὰ εἶδη τῶν ἵππων, ἵππασίας, φορηγούς, δι' ἀμάξιας κτλ. ἐπρομήθευσαν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς. Τούτο καλύπτει τὸ μέτωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ ἵππου, διὰ τὰ ὅσα δὲ φέρει πλαγίως δύο ἀνοίγματα· ἐσωθεν τοῦ ψαθίνου πύλου ὑπάρχει σπῆγγος ὅστις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὑγραίνεται δι' ἄξους, ὅπως δροσίξῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἵππου. Ἐννοεῖται ὅτι κατ' ἀρχῆς ἢ θέα τοῦ ἵππου μὲ τοιοῦτον κάλυμμα εἶνε ἀρκετὰ παραδόξος, τάχιστα ὁμοῦς συνειθίζει ὁ ὀφθαλμὸς, καὶ τέλος ὁ λίαν σκόπιμος οὗτος πύλος τῶν ἵππων φαίνεται ὡς τι γνωστὸν ἀντικείμενον.

θητού Δεμερτζή. Ὁ γ' ἀγών, ὁ καὶ δυσκολώτατος ἀγών βραδύτητος, ἀνεδείξε νικητὴν τὸν νεαρὸν κ. Πέππαν. Κατὰ τὸν δ' ἀγῶνα διεγωνίσθησαν τρεῖς κορασί-δες, αἱ πρῶται ἑλληνίδες ποδηλατίστριαι, τῶν ὁποίων πρῶτη ἀνεδείχθη ἡ Καρολίνα Νικολάιδου. Τέλος κατὰ τὸν ε' ἐνδιαφέροντα ἀγῶνα ἀντοχής καὶ ταχύτητος, μεταξύ δώδεκα διαγωνισθέντων ἐνίκησεν ὁ κ. Σταυρὸς Φτυαρογιάννης, εἰκοσαετής. Τὰ βραβεῖα, διάφορα δῶρα διακρίβων ἀγωνοθετῶν, ἀπένειμεν ἰδίᾳ χειρὶ εἰς τοὺς νικητὰς ὁ πρίγκιψ Νικόλαος, καθ' ὅλην δὲ τὴν διάρκειαν τῶν ἀγῶνων ἀνέκρουεν ἡ Φιλαρμονικὴ. Μεθ' ὅλας τὰς ἐλλείψεις τὰς παρατηρηθείσας κατὰ τὸ πρῶτον τοῦτο ἐγχεῖρημα, τὸ σωματεῖον εἶνε ἀξίον θερμῶν συγχαρητηρίων, διὰ τὴν λαμπρὰν ἐπιτυχίαν τῶν ἀγῶνων του, οἱ ὁποῖοι ἐλπίζομεν εἶναι ταχέως θὰ ἐπαναληφθοῦν τελειότεροι.

Γνωρίζετε τοὺς μικροὺς — καὶ τοὺς μεγάλους κωμικὴν φορὰν — φυστικοπώλας τῶν Ἀθηνῶν. Ὅπου κέντρον καὶ μάλιστα ἐσπερινόν, εἶνε ἀπαραίτητοι ὁ κόσμος τοὺς ἐσυνείησε, ὑπάρχουν δὲ ἄθηναιοι, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν τὴν βραδυὰν τους, μὲ ὅλα τὰ ἠλεκτρικὰ καὶ τὰ πικρῶτά καὶ τὰς μουσικὰς, ἀτελεῖ ἂν δὲν παῖξουν μὴ φορὰ καὶ «μονὰ ἢ ζυγά». Τοὺς τῶσον προσεφίλει αὐτοὺς κυδιστὰς ἢ Ἀστυνομία ἀπεφάσισε, — μὴ τὸν Θεόν, ἀγνοοῦμεν τὸν λόγον τῆς ἀποφάσεως — νάρθη-μίσῃ δίκην ἀμαξῶν καὶ φανῶν. Τοὺς προσεκάλεσε λοιπὸν καὶ τοὺς ἔδωκεν ἀπὸ ἑνα ἀριθμὸν, κατὰ τὴν σειράν τῆς παρουσίσεως. Ἡ εἰδήσις δὲν ἤξιζε τὸν κόπον, ἂν δὲν τὴν συνεπλήρου ἢ διήγησις τῶν παθημάτων τοῦ ἀτυχοῦς, τοῦ ἀτυχεστάτου φυστικοπώλου, εἰς τὸν ὅποιον ἔλαχεν ὁ ἀριθμὸς 13. Ἀρτόν τὸν ἐφόρουν ἐπὶ τοῦ πύλου, ἢ τύχη τὸν κατεδίωκε μετὰ τῶσης μανίας, ὡστε δὲν ἐκέρδισεν οὔτε μίαν φορὰν. Ὁ μικρὸς ἔκλειε, κατηράτο, ἠπείλει, παρεκάλει. Τίποτε. Καὶ βεβαίως θὰ παρεφρόνει, ἢ μᾶλλον, τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τῶν ἐπιδημιῶν, θὰ ἠτύοκτόνει ὁ ταλαίπωρος, ἂν δὲν ἐκάμπετο ἢ Ἀστυνομία καὶ δὲν του ἤλλαξε τὸν ἀριθμὸν. Οὕτω φυστικοπώλης ὑπ' ἀριθμὸν 13 δὲν ὑπάρχει.

Καὶ ὁ θιάσος Αἰσχύλου, μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ θιάσου Μενάνδρου, ἔδωκε τὸ π. Σάββατον τὴν Φαιδώραν τοῦ Σαρδοῦ. Κατὰ τὴν ὑπόκρισιν τοῦ δυσκόλου καὶ δυνατοῦ χαρακτήρος τῆς ρωσίδος πριγκηπίσσης, δὲν ὑπελήφθη πολὺ τῆς Δῶς Βερώνη — ἀμμήτου εἰς τὸν ρόλον τοῦτον, — ἢ κυρία Παρσκιευοπούλου. Τὰ ἄλλα πρόσωπα ὅμως δὲν ἐπαιξῶν τῶσον καλὰ, ἐκτὸς τοῦ κ. Βονασέρα, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ τραγικὰ του μέρη, φύσει μᾶλλον μετρημένος, ἐπέτυχε περισσώτερον τοῦ κ. Ταβουλάρη, ὑπὲρ τὸ δέον ἴσως ἀρλετιζάντος. Ἐν γένει τὸ ἔργον τοῦ Σαρδοῦ παριστάνεται τελειότερον ὑπὸ τοῦ θιάσου Μενάνδρου.

Ἀστειὸς τις, ὑπάλληλος τοῦ θηριοτροφείου Μοντενέγρου καὶ γνωστὸς ἀθηναῖος τύπος, προσεκήρυξεν ὅτι ἐσχάτως θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν κλωδὸν τῶν Λεόντων. Τὴν τέλην του τὴν ἐδικαιολόγει τὸ γιγάντιόν του σῶμα, ὁ κόσμος ἐπίστευσε καὶ ἔτρεξε νὰ ἴδῃ καὶ νὰ θαυμάσῃ. Καὶ εἰσῆλθε μὲν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν κλωδόν, ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμήν... δὲν ἦσαν μετὰ οἱ Λεόντες. Ὁ κόσμος ἀνεκώχθη, διεμαρτυρήθη. Ἀλλὰ μήπως δὲν ἐτηρήθη ὁ ὅρος τῆς προκηρυσσεως; μήπως δὲν εἰσῆλθεν εἰς τὸν κλωδὸν τῶν Λεόντων;

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Ἐν ταῖς ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἐνεργου-μένας ἀνασκαφαῖς ἐντὸς τῆς κοίτης τοῦ Ἰησοῦ παρὰ τὴν Καλλιρρόην ἀνεκαλύφθη τῇ 14 τοῦ παρόντος μηνὸς σπου-δαϊστὸν ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐκ τῶν μέσων τῆς Δ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Παριστᾶ τὸν Ἀγγελῶν καθήμενον καὶ παρ' αὐτῷ ἰσταμένους τὸν Ἐρμῆν καὶ τὸν Ἡρακλῆα. Ὅπισθεν τοῦ Ἀγγελῶν ἰστάται κατεστραμμένη τις μορφή κροτούσα κέρας τῆς Ἀμαλθείας, ἣτις ἴσως εἶνε ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀγγελῶν Καλλιρρόη. Τὸ ὕψος τοῦ ἀναγλύφου εἶνε κατὰ τι μικρότερον τοῦ 1 μέτρου, τὸ δὲ πλάτος περὶ τὰ 0,50. Ἡ δὲ διατήρησις αὐτοῦ εἶνε καλὴ καίτοι εἶνε κατε-στραμμένον τὸ πλεῖστον τοῦ ἄνω μέρους τῆς ὀπισθεν τοῦ Ἀγγελῶν μορφῆς, ἢ κεφαλὴ τοῦ Ἐρμού καὶ μέρος τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἡρακλέους. Ἐπὶ τῆς βάσεως ὑπάρχει ἐπι-γραφή ΑΧΕΛΩΙΟΣ.

Φιλολογικά

Περίεργον δῶμα συμβολιστικὸν ἐξεδόθη ἐσχάτως ἐν Βοστώνῃ τῆς Ἀμερικῆς ἐπιγραφόμενον Χρι-στός. Ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ ὀνομάζεται Sadakicht καὶ εἶνε ἰάπων γεννηθεὶς ἐν Ναγκασάκι. Ἐν τῷ μακρῷ προ-λόγῳ τὸν ὁποῖον προτάσσει τοῦ ἐν λόγῳ δράματος, διηγεί-ται πῶς ἀφ' οὗ ἐπὶ μακρῶν ἐκυμάνθη μετὰ φιλολογίας, ἠθοποιίας καὶ λογογραφίας, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν δραματοποιίαν καὶ ὑπόσχεται ἐκτὸς τοῦ Χριστοῦ νὰ δραμα-τοποιήσῃ τὸν Βούδαν, τὸν Κομφουκιὸν καὶ τὸν Μωάμεθ. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ δράματος ἔχει ὡς εἴης: Ὁ Χριστὸς ἐρχά-ται νεοκῆς τινος κόρης ὀρμιαστῆς, τῆς Ἄνας. Ἡ βασί-λισσα Ζηνοβία, ἢ ὁποία τὸν βλέπει καὶ μαγευομένη ἐκ τοῦ κάλλους του ἐρᾶται αὐτοῦ ἐκυμάνως, παραφερομένη ἐκ ζηλοτυπίας ἀπάγει τὴν ἀντιζήλον τῆς καὶ τὴν δηλητηριά-ζει. Ἄλλ' ὁ Χριστὸς ἀρνεῖται τότε νὰ ἐκδικήσῃ τὴν πρᾶ-ξιν ταύτην καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸν τόπον του. Ὁ συμβολι-σμός τοῦ ἔργου θεωρεῖται ὀλίγον τι ἀκατάληπτος.

— Τῆς μεγάλῃς συλλογῆς μονογραφῶν περὶ τῶν διαφόρων μουσείων τῆς Εὐρώπης, ἐξεδόθη ἤδη ἐν Παρισίοις (May et Motteron) ὁ πρῶτος τόμος ὑπὸ τὸν τίτλον τὸ Ἐθνικὸν Μοσεῖον τοῦ Λούβρου, ὑπὸ τῶν κ. κ. Γαωρῶ. Αφενετέρ καὶ Εὐγενίου Ριχτενδέργκερ συνταχθείς.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον *Les écrivains de l'école* ὁ Τζῶν Ο' Νελλ θέλει δημοσιεύσει προσεχῶς τὸν πρῶτον τόμον τῆς μελέτης αὐτοῦ περὶ τῆς μυθολογίας καὶ τοῦ κο-σμικοῦ καὶ κοσμογονικοῦ συμβολισμοῦ.

— Ὁ ἐν Παρισίοις ἐκδότης Ἀσσέτ εἰδη-μοσίευσε τὸν ἐνδέκατον τόμον τῆς σειράς περὶ τῶν «Μεγά-λων Συγγραφέων τῆς Γαλλίας» πραγματευόμενον περὶ τοῦ Μολιέρου.

— Ὡς ὑποψήφιος διὰ τὴν Γαλλικὴν Ἀκα-δημίαν κατὰ τὴν προσεχῆ ἐλογίην φέρεται καὶ ὁ Παῦλος Βερλαῖν. Ἠδὴ ὁ ποιητὴς ἐδήλωσεν ὅτι θὰ θέσῃ μὲν τὴν ὑποψηφιότητά του, ἀλλὰ θὰ διαθέσῃ ὑπὲρ τοῦ Ζολᾶ τὰς ψήφους, τὰς ὁποίας θὰ τῷ ὑποσχεθοῦν οἱ ἀκαδημαῖκοι.

Ἐπιστημονικά

Ὁ διάσημος ψυχολόγος Φερὲ εἰδημοσί-ευσε σύγγραμμα λίαν ἐνδιαφέρον περὶ τῆς Παθολογίας τῶν συγκινήσεων.

— Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ περιο-δικοῦ *Μετρονομία* ὁ Κάρυλλος Φλάκχιον δημοσιεύει λίαν ἐνδιαφέρον ἄρθρον περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν θὰ ἐπέλθῃ ἢ συντελεθῇ τὸ κόσμος.

Καλλιτεχνικά

Ὁ ἐνταῦθα παρεπὶ δὴ μῶν ἑλλήν πλαιγι-κυλιτῆς Γκίτζε εἰδικε τὴν ἐσπερὰν τοῦ π. Σαββάτου λαμπρὰν συναυλίαν ἐν Ν. Φαλήρω.